Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5400 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31/13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 23 ՇԱՊԱՆ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5400

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ
ՎԱՆԱՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ահա՛ այն երկու խնդիրները, որոնց կ'արժէ եւ ժամանակն է լուրջ ուշադրութեան դարձնել եւ զբաղիլ անոնցմով։ Բայց սոյն յօդուածի խորագիրը գրած ատեն միտքս կ'իյնայ հետեւեալ խօսքը, որ այժմ լաւ չեմ յիշեր թէ որ տեղ կարդացած եմ։ «Լռելեայնութիւնն երկրորդ բնաւորութիւն է մեզի համար, որ անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր եկեր մտեր է բարքերուն մէջ»։ Ահա աս է շատ անգամ այն ամենակարճ պատասխանը շատ մը իրաւացի թէ անիրաւ արտունջներուն, քննադատութեանց, որ կ'ըլլան մեր եկեղեցական-կրթական գործերու նկատմամբ։ Եթէ մինչեւ հիմա շատ մը իրաւացի տրտունջներ ու առարկութիւններ անկարեւոր համարուած եւ անպատասխանի մնացած են՝ միակ պատճառը աս է որ այն սխալ համոզումը գոյացուցած ենք թէ, ինչ որ քիչ մը աւելի կրկնուի՝ կ'անհամի եւ հետեւաբար անարժէք կը դառնայ։

Եւ եթէ երբեք այդ կարգի արտունջները կը դատապարտէին անարձագանգ մնալու, ամենապարզ եւ ամենագերազանց պատճառ այն է որ տակաւին հասած չենք զարգացման այն աստիճանին եւ երբեք իրենց իսկական վիճակին մէջ քննել հասկնալու գեղեցիկ յատկութիւնը չունինք որ կարող ըլլայինք մեր եկեղեցական-կրթական կեանքին մէջ երեւան եկած վէրքերը դարմանել գիտնալ, թէեւ կը նշմարենք զանոնք։

Դառնանք Վանայ Առաջնորդին խնդրին, որով կ'արժէ զբաղիլ, քանի որ մեր հասարակութեան մէջ Եկեղեցին եւ ժողովուրդը իրարու հետ կապուած են շատ երկար դարերէ ի վեր, լրացնելով մէկը միւսին պակասը, այսինքն եկեղեցականն է եղեր մեր համայնքի թէ՛ հոգեւոր եւ թէ բարոյական կեանքին ուղեցոյցը։ Ու եթէ ներկայիս շատ մը ախուր եւ գայթակղական երեւոյթներ մէջտեղ կ'ելլեն մեր եկեղեցական-կրթական գործերուն մէջ, ըստ իս, միակ պատճառը փնտռելու ենք մեր հոգեւորականութեան քովը։ Բայց անմիջապէս Վանայ առաջնորդական խնդրին անցնելէ առաջ՝ քանի մը խօսք ընենք Աղթամարայ մասին։

Աղթամար, այդ մեծ հաստատութիւնը, ներկայիս աւելի քան երբեք անմխիթար վիճակ մը ունի. իր Թեմերը ամբողջն ալ ծայր աստիճան հոգեւոր եւ բարոյական կորստեան մէջ են։ Բառին բուն նշանակութեամբը, տգիտութեան թանձր խաւարին մէջ թաղուած, ինչ որ ծնունդ տուած է ժողովրդի տնտեսական աննկարագրելի չքաւորութեան։ Վանական պարապոյթներ օգուտ քաղելով այս հանգամանքներէն, ուղղակի եւ անուղղակի միջոցներով անձնական քսակի պարարտանալուն միայն կ'աշխատին՝ իբր միջոց գործածելով գիւղացիի միամիտ եւ ջերմեռանդ բնաւորութիւնը։ Կաթող. Փոխանորդէ ղրկուած պատուիրակներ եւ պտղահաւաքներ կը շրջին գիւղէ գիւղ եւ շատ հեղ սպառնալիք ի գործ կը դնեն ուզածնուն պէս եւ ուզածնուն չափ, իբր ի նպաստ վանքին այսինչ շինութեան մասի կամ նոր կառուցանելիք Ջրաղացի մը դրամ, արծաթեղէն ու ցորեն հաւաքելով։

Բայց ի՞նչ կ'ըլլան հաւաքուած դրամները. կը գործածուի՞ն բուն նպատակին։ Ո՛չ մէկ շինութիւն չըլլալէ զատ, արդէն իսկ շատ մը խարխուլ տեղերու նորոգութիւնն ալ զանց առնուած է։ Պտղահաւաքները Կաթողիկոսարանէ արտօնութիւն առած են—եթէ կարելի է այս բացատրութիւնը գործածել—իրենց գայթակղական արարքները ի գործ դնելու։ Մենք այս բաները առանց փաստի չենք ըսեր. օրինակ՝ ամէն տարի Փիւթկայ Ս. Գէորգայ վանքին ի նպաստ հաւաքուած մամուգինը, խաչագինը, դասար, ցորեն եւլն. որ կը վաճառուին յօգուտ միայն նոյն վանքի «մրիգա»ներուն—վարձող—անձնական քսակին։

Իսկ ուսումնական տեսակէտով, ինչպէս ըսինք, կաթողիկոսական իրաւասութեան տակ իյնող բոլոր Թեմերը զգալի յետադիմութեան մէջ են. կան բազմաթիւ գիւղեր, որ կա՛մ եկեղեցի կա՛մ քահանայ չունին եւ որոնք կոչնակի եւ ժամերգութեան ձայնը չլսելէ զատ՝ կնունքի, թաղման եւ պսակի համար ալ կը չուառին կը մնան եւ վանականները փակուած վանքին մէջ՝ հանգիստ կեանք մը կ'անցընեն, չմտածելով Թեմական ժողովրդի հոգեւոր ու մտաւոր չնչուած պէտքերուն վրայ։ Ամբողջ Թեմերու մէջ չես կարող գտնել նախակրթարան մը, որ բացուած ըլլայ Կաթողիկոսարանի ձեռներէցութեամբը, եւ եթէ քանի մը գիւղերու մէջ ալ կը գտնուին «վարժարան» անունը կրող բայց իր կոչումին ո՛չ մէկ յարմարութիւն չունեցող տարրական Նախակրթարաններ, անոնք ալ կաղն ի կաղ կը շարունակեն իրենց գոյութիւնը՝ գիւղացիներու հոգատարութեամբը, եւ, վանական ճոխ եկամուտներ անհաշիւ կերպով կը ծախսուին, այնպէս որ քանի մը որբերէ բաղկացած որբանոց մը կարենալ պահելու համար ասոր անոր ձեռք կը պարզուի, դրամ կը մուրացուի։ Մէկ խօսքով, դպրոց, եկեղեցի, կաթողիկոսական ստացուածքները, հօտ եւլն. ամբողջ տարիներ բոլորովին անխնամ թողուած մնացեր են, որոնց ամենէն մեծ պատճառը կարող եւ գործունեայ Կաթողիկոսի մը պակասն է ապահովաբար, եւ այդ անփութութիւնն ունեցաւ հետեւանք մը՝ զոր այսօր դարմանելը ահագին աշխատութեան եւ զոհողութեան կը կարօտի։

Եւ այս ամենը ուրիշ ցոյց կուտան թէ Արսէն վրդ. այլ եւս անկարող է այդքան ճոխ կալուածներու եւ եկամուտներու կանոնաւոր ու ըստ պէտքին մատակարարութեան հոգը տանելու եւ գոհացում տալու իր ժողովրդի բարոյական ու նիւթական պէտքերուն, եւ բաց ասոր Արսէն վրդ. միտք կը յայտնէ գոցել վանքին որբանոցը, առարկելով թէ նիւթական միջոցներ կը պակսին։

Այսչափ միայն կ'ըսենք թէ պէտք է որ Աղթամար ունենայ իր արժանաւոր կաթողիկոսը որ խղճամիտ աշխատութեամբը վերականգնէ, բարգաւաճեցնէ տարիներով երեսի վրայ մնացած Թեմեր, մղում տալով ժողովուրդի բարոյական թէ՛ տնտեսական յառաջացման, պէտք տեսնուած տեղեր գովելի ձեռներէցութեամբը դպրոցներ բանալով եւ բարեկարգէ, բարձրացնէ որբանոցին վիճակը, որ թերեւս արժանաւոր հոգեւորականներ տայ՝ հետզհետէ գործի գլուխ կանչուելով խղճամիտ եւ հմուտ պաշտօնեաներ ու վերջապէս կարգի կանոնի տակ դնէ եկամուտներու մատակարարութեան կնճռոտ խնդիրը, որ շատ հեղ ահագին աղմուկ կը յարուցանէ միաբան հայր սուրբերու միջեւ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը կը ջանայ մեծ պատառ մը իրեն վերցնել։

Ուրախութեամբ կը լսուի թէ այս անգամ Պատրիարքարանը ձեռնարկած է Կաթող. ընտրութեան գործին, սակայն փափագելի է որ կարելի եղածին չափ շուտ կարգադրութեան մը յանգի, չկորսնցնելու համար ժամանակ մըն ալ, որ շատ թանկագին է Աղթամարայ Կաթողիկոսական Աթոռին նիւթական ու բարոյական կրկին շահերու տեսակէտով։

Գալով Վանայ առաջնորդական խնդրին՝ յայտնի է որ երբեմն, ասկէ տարի մը առաջ ո՛րքան յուզուեցաւ լրագրական զանազան թղթակցութիւններով, Պատրիարքարան գրուած յատուկ նամակներով։ Ամէնքն ալ կարող ու վարչագէտ հովիւի պէտքը կը զգացնէին, բայց դժբաղդաբար արդիւնք մը առաջ չեկաւ. հիմա ալ երբեմն երբեմն կը հանդիպինք այդ խնդրին շուրջը դարձող թղթակցութիւններու։ Դարձեալ յայտնի է թէ հազիւ երկու երեք ամիս կ'ըլլայ որ լրագիրները հրատարակեցին Տ. Սահակ եպիսկ. Բագրեւանդեանի հրաժարիլը, սակայն այդ բանը կարծես խաղ մըն էր միայն։

Մենք Տ. Սահակ Սրբազանի չհամակրողներէն չենք, սակայն ուղղութիւնն ալ չէ կարելի չխոստովանիլ. այսինքն այլեւս ամէն ոք գիտէ թէ Բագրեւանդեան Սրբազան անկարող է Վանայ նման ընդարձակ վիճակի մը, եկեղեցական, կրթական, բարեգործական ու վարչական գործերը ընդհանուր կերպով լաւ վարել՝ կանոնաւոր շաւղի եւ ընթացքի մէջ դնելով կրօնական խնդիրները, եկեղեցական արարողութիւնները, որոնք այս պահուս մանաւանդ խառնաշփոթ վիճակ մը ունին, եւ սակայն առաւելապէս իր ծերութեան պատճառաւ։

Ասկէ բաւական առաջ Նորէն լրագիրները գրեցին թէ Վանէն զանազան նամակներ հասած են Պատրիարքարան որ գործունեայ եւ վարչագէտ Առաջնորդի մը անհրաժեշտ պէտքը կը շեշտեն։ Խառն Ժողովը կարդալով այդ գրութիւնները, արժան դատեց որ Վան ունենայ իր արժանաւոր հովիւը։ Բայց գրուածները գրուած մնացին եւ արդեօք ներելի՞ է մեզ հարցնել թէ Պատրիարքարանը ինչո՞ւ համար մի անգամ ընդ միշտ գործնական ու վերջնական լուծում չի տար ասոր։ Եւ ո՛րքան յետաձգուի այդ խնդրին լուծումը, ապահովաբար ա՛յնքան աւելի կիրքերը առաջ պիտի երթան, անձնական ոխերը, թշնամութիւնները յագուրդ պիտի գտնեն, ձանձրացնելով միւս կողմէ Պատրիարքարանը՝ տրուած թեր ու դէմ տեղեկութիւններովը եւ անդին Առաջնորդարանը միշտ քահանայի, թաղականի, հոգաբարձուի եւ [illegible] ու անհրաժեշտը անտես պիտի առնուին։

Վերջացնելէ առաջ՝ աւելորդ չենք համարիր չնշել մանաւանդ կէտ մը միայն—եթէ երբեք մօտաւոր ապագայի մը մէջ պիտի ձեռնարկուի լուծել այդ խնդիրը—, այն է թէ պէտք է ուշադիր ըլլալ ընտրելու այնպիսի Առաջնորդ մը, որ փափագող եւ հետամուտ ըլլայ իր պաշտօնին, այնպէս որ ընդունելէ քիչ ետքն ալ չզզուայ կամ ձանձրանայ ու հրաժարելով, մեկնիլ փափաքի, մինչդեռ սիրով եւ յօժարութեամբ գործը ստանձնողը սիրտ ու հոգի կը դնէ գործին եւ պաշտօնին մէջ ու կը ջանայ յաջողեցնել։ Այն ատեն մենք պատճառ մը չպիտի ունենանք շատ անգամ նոյն խնդրով զբաղելու։

ՓՈՒՌԻՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

ՄԻՇՏ ՀԻՆԻՆ ՎՐԱՅ

«Ո՛վ որ առաջ չերթար, ետ կ'երթայ» կ'ըսեն Գերմանացիները։ Եւ կ'արժէ որ այս օգտակար առածը լուրջ ուշադրութեան առարկայ ընենք։ Մեր ամէն գործերուն մէջ, ըլլա՛յ կրթական, կրօնական, առեւտրական, պէտք եղածին չափ չենք յառաջդիմեր։

Այս անգամ քիչ մը առեւտրականին վրայ ծանրանանք։ Ժամանակին երբ մեր առեւտուրի մարդիկը մրցակից չունէին, երբ առեւտուրը այսօրուան պէս բարդ ձեւով մը չէր ներկայանար, այն ատեն, կրնամ ըսել, երկրին ամենակարող գործի մարդիկն էինք։ Հիմա, սակայն, նախկին առեւտրական նախանձելի դիրքերնիս հետզհետէ ձեռքէ հանելու վրայ ենք։

Եւ ասոր պատճառը չափազանց պարզ է. չենք ուզեր առեւտուրի մէջ մեր հայրերէն տեսածնուս հեռանալ։

Nous marchons avec le temps գրուած էր անցեալ տարի ծանուցման մը վրայ. ժամանակին չհետեւողին հաց գրեթէ չկայ հիմա։ Պէտք է աչքէ չվրիպեցնել ժամանակին ամենաչնչին մէկ պահանջումը։

Այսօր, խանութին դրանը մէջ նստելով յաճախորդի սպասել չըլլար։ Յաճախորդ շահելու հազարաւոր միջոցներ հնարած է ժամանակը, եւ նորեր ալ հնարելու վրայ է։ Այս միջոցներէն մէկն ալ ծանուցում ընելն է, թէ՛ լրագիրներու եւ թէ փողոցներու մէջ։ Գիտէք թէ լրագիրները մեծ մասամբ ծանուցումներէ կը վաստըկին եւ ասիկա մեր մէջ ալ ասանկ է։ Սակայն մեր թերթերուն ծանուցումներուն մեծ մասը օտարներու կողմէ տրուած է. հայ թերթերուն էջերը հայ վաճառականներու, գործատէրներու ծանուցումով պէտք չէ՞ր որ լեցուէին։

Ծանուցումի այս կերպն ալ սակայն իր այժմէութիւնը հետզհետէ կորսնցնելու վրայ է, հիմա ուրիշ միջոցներ կը խորհուին յաճախորդ շահելու համար։ Եւ ասոնցմէ հատ մը այժմ հոս, քիթերնուս տակը ունինք։ Սինկըրի սարքած ցուցահանդէսն է ան։ Մարդիկը ամէն տեսակ ձեռագործներ եւ ուրիշ տեսնելու արժանի բաներ ցուցադրեր են ու լրագիրներու մէջ հրաւէր կը կարդան՝ զանոնք երթալ դիտելու։ Մուտքը ձրի է։ Այսպէս, հոն գացողը չեմ կարծեր որ իր կարի մեքենան տարբեր տեղէ մը գնէ, եթէ երբեք հատ մը գնելու միտք ունի։ Տեսա՞ք գործ տեսնելու կերպը։

Ա. ՄԻՍՔՃԵԱՆ

Բերա

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Ասկէ առաջ Արեւելքի մէջ խօսած էինք մեր երկրագործներուն մանրամասն բացատրութիւններ տալու ծխախոտի բուն մշակութեան վրայ։ Այսօր կուգանք մեր խոստումը կատարելու, նպատակ ունենալով մեր երկրագործներուն օգտակար ըլլալ։ Արեւելքի այս լայն էջերուն մէջ կարելի եղածին չափ լայն կերպով պիտի բացատրենք ծխախոտի մշակութիւնը, բազմակողմանի ծանօթութիւններ տալով, գոհ թողլու համար ծխախոտի այն երկրագործները որոնք մտած են անգամ մը գործին մէջ՝ առանց սակայն գիտցած ըլլալու գործին պահանջումներուն մանրամասնութիւնները, որոնցմով միայն պիտի կարենային յաջողութեամբ դուրս ելլել գործին մէջէն։

Երկրագործին՝ Ռէժիին հանդէպ ու փոխադարձաբար ունեցած պարտականութիւնները ասկէ առաջ Արեւելքի 5356, 5357 եւ 5359 թիւերով մանրամասնօրէն ջանացինք բացատրել։ Ուրեմն կը մնայ մեզի խօսիլ բուն մշակութեան կերպերուն վրայ, քանի որ Պոլսոյ հայ լրագրութիւնը ծխախոտի մասնագէտ մը կ'ուզէ ճանչնալ մեզ։ Պէտք չէ մոռնալ սակայն ըսելու թէ ասկէ առաջ համառօտ բացատրութիւն մը տուած ենք այս մասին, բայց քանի որ շատ մը տեղերէ ուղղակի նամակով ու միեւնոյն ժամանակ Ակնայ Զիմառա գիւղէն Տ. Վարդան քահանայ Սրմլանեանն ալ դարձեալ փափաք յայտնած էր մշակութեան այս մանրամասնութիւնը աւելի պարզուած ու ընդլայնուած տեսնել, ի սէր մեր երկրագործ ժողովրդեան, կարողութեանս համեստ սահմանին մէջ կը պատրաստուիմ երկու խօսք ըսելու մեր երկրագործներուն, ծխախոտի մշակութեան վրայ։

Հոգ չէ թէ մեր գործը ու զբաղումը առայժմ բոլորովին տարբեր եղած ըլլան, ու տրամադրելի ժամանակ շատ քիչ ունեցած ըլլանք՝ ծխախոտի մշակութեան վրայ գրելու։ Պէտք է ստեղծել սակայն ժամանակը, քանի որ անոր արդիւնքը, ինչ որ ալ ըլլայ, մեր հայ երկրագործներուն՝ մանաւանդ հեռաւոր գաւառներու աղքատիկ երկրագործներուն օգտին համար է։

Մեր երկրագործութեան օգտակար ըլլալու համար՝ պէտք չկայ անպատճառ հանրային պաշտօն մը ստանձնելու. վարդապետներուն ու քահանաներուն պարտականութիւնը չէ միայն աշխատիլ ժողովրդեան համար. պարզ անհատ մը որ արհեստէ կը հասկնայ ասոնցմէ շատ աւելի օգտակար ըլլալու վիճակին մէջ կրնայ դնել իր անձը՝ հոգ չէ թէ ըլլայ անիկա պզտիկ խանութպան մը կամ մեծ վաճառական մը, կը բաւէ որ գտնուած հասարակութեան օգնելու տրամադիր ըլլայ։

Ցաւալի է ըսել թէ՝ այսօր մեր մէջ մէջ շատ քիչ քարոզիչներ միայն ունինք, որոնք ժողովուրդին բարոյականը մտածելէ զատ անոնց նիւթականն ալ իրենց հոգածութեան առարկայ ընեն։

Այսօր մեր ժողովրդեան մեծագոյն մասը երկրագործներ միայն ըլլալով հանդերձ, ցաւալի է ըսել թէ՝ մեր հայ լրագրութիւնը ցանցառ կերպով միայն կը խօսի երկրագործութեան պէս խիստ շահեկան նիւթի մը վրայ։ Մեր Թերթերուն մեծագոյն մասին մէջ երեւցած կարգ մը նիւթերը երբեք չեն կրնար շահագրգռել մեր ժողովուրդը՝ եւ մանաւանդ երկրագործ դասակարգը, քանի որ անոնք որ եւ է շահեկանութիւն չունին իրենց համար։

Ու դարձեալ կ'ըսենք թէ մեր ժողովուրդ լրագիր չի կարդար։ Բայց որովհետեւ երկրագործութիւնը մեր մէջ մեծ... հարկ կը մնայ ինծի ըսել թէ՝ մեր ժողովուրդը դեռ շատ ետ պիտի մնայ՝ ցորչափ մեր այս տկար ու ծիծաղելի ըմբռնումը տիրէ մեր մէջ։ Տարակոյս չկայ թէ մենք ալ հարկաւ պիտի հասկնանք երկրագործութեան ապրողականութիւնը ու գոնէ այն ատեն պիտի նշմարենք մեր ցաւալի տկարութեան բոլոր կողմերը։ Պիտի համոզուինք այն ատեն թէ՝ երկրագործութիւնը արուեստներէն ու վաճառականութենէն շատ վեր՝ պատուական ու ազնուելի արուեստ մըն է։ Ժողովուրդի մը հարստութեան ուժը երկրագործութիւնը միայն ըլլալով, երկրի մը երկրագործութիւնը երբ զարգացեալ վիճակի մը հասած է, անոր ամէն անհատներն ալ նոյն համեմատութեամբ արդէն հարստացած կ'ըլլան։

Դառնանք մեր նիւթին. թէ ինչո՞ւ համար ծխախոտի մշակութիւնը տարուէ տարի ընդհանրանալով քաջալերութեան կ'արժանանայ. թէ ամէն տարի նոր նոր վաճառականներ հասնելով տաք վերաբերումով մը կը նետուին ծխախոտի գնման մէջ. ծխախոտի մշակութեան ապրողականութեան վրայ խօսող նախորդ յօդուածներով բաւական երկարօրէն գրած ենք այդ մասին։ Այս տեղ անգամ մըն ալ կրկնել աւելորդ պիտի ըլլար կարծեմ, քանի որ նպատակ ունինք միայն ծխախոտի գործնական մշակութեան վրայ խօսելու։

Երկրագործին հետ պիտի հերկենք ցանենք, մշակենք չորցնենք ու հաւաքելով վաճառենք. ահա այս է մեր նպատակը։

Ծխախոտի սերմը շատ մանր՝ ճիշդ չորամի հունտին պէս կ'ըլլայ թէեւ, բայց այս վերջնոյն պէս ժամանակը գալուն՝ առանց հրաւէրի յանդգնութեամբ դուրս չի գար։ Ծխախոտի հունտը կրնայ մինչեւ երկու կամ երեք տարի դիմանալ առանց վնասուելու, պայմանաւ սակայն որ օդաւէտ տեղ մը պահուած ըլլայ. հակառակ պարագային, փոքրիկ օդ մը յառաջ գալով՝ գործը կը լմնցնէ հունտին ու անոր ծլելու ուժը կը ծծէ։ Պէտք չէ երբեք տաք սենեակի մէջ կախել հունտը եւ ոչ ալ պատուհանէն դուրս ցուրտ տեղ մը. տաք սենեակէ հեռու տան մէջ կրնայ կախել երկրագործը, ո՛ւր որ ուզէ։ Պզտիկ պարկի մը մէջ հաւաքուած ըլլալով հունտը, կարելի է պատին վրայ բարձր տեղ մը կախել։ Տաքութիւնն ալ կը վնասէ հունտին ծլելու զօրութիւնը չորցունելով կ'անհետացնէ։ Կը գտնուին դեռ շատ մը երկրագործներ՝ որոնք առանց նկատի առնելու հունտին վնասուած ըլլալը կամ ոչ ցանելու ժամանակը գալէն անմիջապէս յետոյ՝ գործի կը սկսին եւ իրենց մնացած հունտը կը ցանեն, ծխախոտի տունկեր առաջ բերելու համար։ Օրերով եւ շաբաթներով ալ կը սպասեն որ ծլի հունտը, բայց քանի որ հունտին ծլելու ուժը կորսուած է անգամ մը, երբեք չպիտի ծլի անիկա, հոգ չէ թէ ամիսներով յոգնի երկրագործը, եւ առատապէս խնամք տայ խասըլին։ Կը հասկնայ վերջապէս իր գիտութիւնը՝ բայց շատ ուշ. այն ատեն ուրիշներէ ետ չմնալու համար կ'ստիպուի ասկէ անկէ դրամով գնել իրեն պէտք եղած ծխախոտի հունտերը։

Այս պարագային՝ տարակոյս չկայ որ վաճառող երկրագործը իր գործը լմնցնելէ յետոյ միայն կը բարեհաճի ուրիշի տալ վաճառել, քանի որ անկէ առաջ ինք ալ պէտք ունի անոնց. բան մը որ անհաշիւ եղող երկրագործը հոս ալ ետ կը մնայ, առանց սակայն իր կամքին։ Հետեւաբար պէտք է հասկնալ թէ հունտին պահպանումէն կը սկսի երկրագործին յաջողութիւնը կամ ձախորդութիւնը։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ

Սուլիչին սուր ձայնը կ'արթնցնէ զիս։ Անկողինէս դուրս կը ցատկեմ ու վերնայարկը կ'ելլեմ։ Մէկ ակնարկով կը դիտեմ Կիրասոնը, Թերակղզիի մը կողին վրայ հաստատուած այդ սիրուն քաղաքը, որուն զաւակը ըլլալու բարեբաղդութիւնը ունիմ։ Առաջին առթիւ դուրս կ'ելլեմ շոգենաւէն ու սիրտի գոհունակութեամբ կը կոխեմ ծննդավայրիս հողին վրայ։ Արտաքին գեղեցկութիւնը մասամբ կը համապատասխանէ ներքինին։ Տուները եւրոպական ճաշակով շինուած, վայելուչ շէնքեր են, քաղաքին մէջ տիրող մաքրութիւնը եւ ճամբաներու կանոնաւորութիւնը աչքառու են։

Կիրասոն կը բաղկանայ երկու գլխաւոր թաղերէ, որոնք միացած են լայն պողոտայով մը։ Վաճառականական քաղաք մըն է Կիրասոն, ուր Սեւ Ծով հանդիպող բոլոր շոգենաւերը կ'այցելեն, մանաւանդ Տրապիզոնէն վերադարձին միայն։ Միակ բերքն է կաղինը, որուն վրայ մեծ գործ կ'ըլլայ։ Կիրասոնի ժողովուրդին տնտեսական վիճակը կաղինի բերքին առատութենէն եւ նուազութենէն կախեալ է։ Նաւահանգիստն է գլխաւորաբար Շապին Գարահիսարի։

Տասներկու հազար բնակիչ ունի, որոնց հազարը Հայ, մնացածն ալ Թուրք եւ Յոյն են։ Եւրոպացի ընտանիքներ ալ կը գտնուին։ Հայերը ունին փառաւոր եկեղեցի մը, ու բարեկարգ երկսեռ վարժարան մը, որուն տնօրէնն է Նորընծայ Կարապետ քհ. Թուխմաճեան։ Վարժարանը կանոնաւորաբար կ'ունենայ իր երկսեռ շրջանաւարտները, երկու տարիէ ի

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (32)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Զ.

Կոմսը ո՛րքան ալ հիմնաւոր շարժառիթ մը չունենար, ամենէն զօրաւոր ու լաւագոյն շարժառիթը ունէր։ Ասիկա իր նորափթիթ սէրն էր Լիւսիի նկատմամբ։ Ընդունիլ որ մանկամարդ աղջկան յայտարարութիւնը անկեղծ էր, երբ կ'ըսէր թէ ո եւ է զայրոյթ չէր զգար իր դէմ, պէտք էր ընդունիլ նաեւ թէ Լիւսի բոլորովին անտարբեր էր իր նկատմամբ։

Ու Նորման բնաւ տրամադիր չէր այդ բանին հաւանելու։ Իր յանկարծական դառնութիւնը ուրիշ պատճառ չէր ունեցած եթէ ոչ հիասթափութիւն պատճառող այն պաղարիւնութիւնը՝ զոր ցոյց տուած էր Լիւսի փոխանակ զայրանալու։ Սակայն ինչո՞ւ համար բարկանար մանկամարդ աղջիկը։ Միթէ անոր սիրտը իրենին հետ պէտք էր տրոփէր անպատճառ։ Ի՞նչ բան կոմսին կու տար այդպիսի յոյսի մը յանդգնութիւնը։ Ո եւ է բան կրնար արդարացնել զայն։ Սիրոյ խոստովանութիւն մը ըրա՞ծ էր միթէ։ Լիւսի կը կասկածէ՞ր թէ կոմսը կը սիրէ զինքը։ Ո՛չ։ Ամէն ինչ իր ներսը տեղի ունեցած էր։ Ու մանկամարդ աղջիկը պիտի անգիտանար ամէն ինչ, եթէ երբեք գերազանց յանկամածութիւն մը չունենար։ Ուստի Պ. տը Ֆոնթրենէյի ցոյց տուած յուսահատութիւնը անբացատրելի կը թուէր եւ իրօք ալ այնպէս եղած էր։

Մինչ Օր. Անտրիմոն կը խօսէր, Արման բոլոր այդ բաները կը խորհէր մեկուսի։ Կատարելապէս իրաւունք տալով Լիւսիի ընթացքին. վերջին աստիճանի անբաւական նկատեց իր վարմունքը, եւ վախցաւ որ աւրուած էր գործին ուղղութիւնը։ Ուրեմն ռազմագիտութիւն մը ձեռք առաւ իսկոյն. թէեւ հանդարտած, սակայն որոշեց այնքան մեղմ ընթացքի մը հետեւիլ որքան առաջ բուռն եղած էր. ուստի իրաւացի գտաւ իր քուզինին արդարացումները։

— Ներեցէք, ըսաւ կոմսը, զուարթութիւն կեղծելով, որ բաւական հեռու էր իրմէ, ինքզինքս աւելի յանցաւոր կարծելուս համար քան որչափ չէի։ Սա ճշմարիտ է թէ մեր առաջին տեսակցութեան ատեն այնպիսի թշնամական զգացումներ յայտնեցիք մեր ընտանիքին դէմ որ չհամարձակեցայ ձեզի խօսիլ այդ ընտանիքին անդամներուն վրայ։ Թերեւս կրնայի բացատրութիւն համարել իմ կինս. եթէ ձենէ խնդրէի զալ զինքը տեսնել, պիտի հաւանէի՞ք։

Լիւսի սկսաւ խնդալ։

— Հաւանական չէր... հիմա որ կը ճանչնամ զայն, սիրոյն կը զոհեմ, բայց դատելու համար, հարկ էր ճանչնալ...

— Այնպէս է։

— Իրաւ է որ կորսուած ժամանակը ձեռք ձգեցի։ Պէտք է ըսել որ ձենէ աւելի հաճոյ կը թուի անիկա։

— Հիմա ալ սկսաք չարչարե՞լ զիս...

— Այո՛, վրէժ առած եմ ձեզի դէմ։ Քիչ մը առաջ այնպիսի կերպարանք մը առած էիք որ բնաւ հաճոյ չթուեցաւ ինծի եւ իմ բնաւորութենէս չերեւցուց զիս։

— Խոստովանեցէք որ բնաւ երջանիկ չեմ. թէ՛ տանս մէջ եւ թէ հոս կը չարչարուիմ։

— Ձեր տան մէջ մի՛։ Արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել թէ բան մը չզգուշացաք։ Տիկին տը Ֆոնթրենէյ յանկարծ երեւան կը հանէ թէ յարաբերութիւն ունիք մանկամարդ օտարուհիի մը հետ, ոչ այնքան անշնորհ, եւ որ աչքէ հեռու ու քաղաքէն դուրս գտնուող տուն մը կը բնակի։ Ո՞վ չպիտի յուզուէր՝ եթէ իր տեղը գտնուէր։ Պարզապէս հաւատացած է որ կը խաբէք զինքը։ Տեսնելո՞ւ էր ասոր կերպարանքը, երբ ներս մտաւ... Բայց ըսէք տեսնենք, ինչո՞ւ համար ինէ ծածկեցիք կոմսուհիին գոյութիւնը, քանի որ այդքան կը փափագիք բացատրութիւններ տալու եւ փաստեր առաջ բերելու։ Անոր վրայ բան մը չըսիք ինծի, լա՛ւ, բայց ինչո՞ւ համար իմ վրաս չխօսեցաք անոր։ Ի՞նչ է ասոր պատճառը։

— Շատ պարզ է. մէկ կողմէ իմ բռնած ընթացքս հետեւութիւնն էր միւս կողմէ հետեւած ընթացքիս։ Իւրաքանչիւրին յայտնելու էր ամէն ինչ եւ կամ թէ հարկ էր լուռ մնալ բոլորովին։

— Այնպէ՞ս կը կարծէք։

— Ձեր մասին կնոջս հետ ունեցած բացատրութեան ատեն, անոր ալ առաջին խօսքը աս եղաւ. «Ինչո՞ւ համար հոս չը բերիք զայն խնդրեմ։» Չպիտի հանդուրժէր՝ մինչեւ որ յարաբերութեան չմտնէր ձեր հետ։ Որքան ընդդիմանայի, այնքան աւելի պիտի սաստկանար իր այդ փափաքը։ Իր տեղը գտնուող ամէն կին նոյն բանը պիտի ընէր։ Ասկէ առաջ եկան շարունակական ձգձգումները ու անհամար դժուարութիւնները։ Ուրեմն հարկ էր լռել, ամէն հաւանականութիւն աչք առնելով։

— Ծանրակշիռ բան մը չէ հետեւանքը։

— Ձեր կարծածէն աւելի ծանրակշիռ։ Դուք իսկ քիչ մը առաջ ըսիք թէ կոմսուհին հոս եկեր է շատ այլայլած դէմքով։ Մեկներ է երեւութապէս ապահովուած։ Բայց համոզուած եմ թէ ձեր յուսացածին պէս հանդարտած չէ ան։ Մարդ այնքան դիւրաւ չի փարատեր իր սուր կասկածը, ամենակատարեալ վստահութեամբ տոգորուելու համար...

(Շարունակելի)

վեր, որոնցմէ ոմանք կը պաշտօնավարեն դպրոցին մէջ։

Կարապետ էֆ. որ երկու տարի իբր տնօրէն եւ տարի մըն ալ իբր տնօրէն–գանձապահ կը պաշտօնավարէ Կիրասոնի մէջ— երեք տարիէ ի վեր կը փափաքէր մանկապարտէզ մը բանալ։ Սակայն ազգ. սնտուկին, անձուկ վիճակը չէր թոյլատրեր որ իրականանայ փափաքը արժ. տնօրէնին որ վերջերս քանի մը հարուստներու դիմեց. ասոնք խոստափողական պատասխաններ տուին։ Ասոր վրայ յոյսը կտրած՝ տուները այցելելով կրցեր է պէտք եղած գումարը հաւաքել։ Այդ դրամով՝ աղջկանց վարժարանին կից շէնք մը շինուեցաւ։ Մանկապարտէզը հիմա ունի 100է աւելի երկսեռ աշակերտներ, 3-4 տարու պզտիկ ճղուկներ, որոնք մանկապարտէզի կարմիր համազգեստ հագած, մանկական երգեր եւ պարեր կը սորվին։

Զարմանալի չէ՞ դիտել մանկապարտէզի այդ պզտիկները, որոնք առաջին անգամ բաժնուած իրենց մօրը գիրկէն, կը դժկամակին ներս մտնել դպրոցին դռնէն, կամ կը փախչին վարժարանէն, երբ իրենց ստամոքսը պարապ զգան։ Մանկապարտիզպանուհին է Օր. Միսման։

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՃԻՒՂԵՐԵԱՆ

Տրապիզոն

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱ

Բանակը.— Վերակազմութեան ծրագիրը.—Բարենորոգման յանձնաժողովը։

Լոնտոն, 9 Նոյեմ.— Պատերազմական նախարարութեան բարենորոգման նոր յանձնաժողովը երկու ամիսէն առաջ պիտի չկրնայ պաշտօնի ձեռնարկել, վասն զի անոր անդամներէն Սըր Ճօրճ Քլէրք առակային Աւստրալիա կը գտնուի՝ իբրեւ կուսակալ Վիքթորիայի, եւ Նոյմ. 24ին ճամբայ պիտի ելլէ Անգլիա գալու համար։ Սակայն հիմակուընէ յայտնի են յանձնաժողովին հակումները։ Ասոր համար բաւական է կարդալ յանձնաժողովին նախագահ Լորտ Իշըրի տեղեկագիրը։ Կ'ուզուի որ պատերազմական բարձրագոյն խորհուրդը ոչ միայն իբրեւ խորհրդատու, այլ իբրեւ գործադիր ալ իշխանութիւն ունենայ, մինչ խորհրդարանին առջեւ պատասխանատուութիւնը թողլով պատերազմական նախարարին վրայ որ այդ խորհուրդին պիտի նախագահէ։ Կ'առաջարկէ ապակեդրոնացնել պատերազմական պաշտօնարանը՝ զանազան ճիւղերը վերակազմելով եւ զանոնք դնելով մասնաւոր յանձնաժողովին հսկողութեանը տակ։ Ընդհանուր հրամանատարի պաշտօնը ջնջել եւ անոր տեղ հաստատել բանակի ընդհանուր զօրավարի պաշտօնը որ պատասխանատու ըլլայ նախարարին։ Լորտ Իշըր կ'ուզէ Անգլիոյ ծովային նախարարութեան օրինակին համաձայն կազմակերպել պատերազմական նախարարութիւնը, ինչ որ պիտի յաջողցնէ, քանի որ բարենորոգման յանձնաժողովին նախագահ կարգուած է։ Լրագիրները կը ծանուցանեն թէ այդ բարենորոգումը միակ նորութիւնը պիտի չըլլայ։ Կ'երեւայ թէ պատերազմական նախարար Պ. Առնոլտ Ֆորսթէր մտադիր է նաեւ վերակազմել քաղաքապահ զինուորներու մարմինը, որուն վրայ մեծ յոյս դրած է։ Կ'ուզէ որ այդ մարմինը ունենայ ապահովութիւն մը եւ մատակարարութեան, հագուստի ու փոխադրութեան ճիւղեր։ Պատերազմական նախարարը կ'աշխատի նաեւ աւելի ժողովրդականացնելու քաղաքապահ զինուորները։ Անոր հրամանով Լոնտոնի շրջակայքը գտնուող քաղաքապահներու վաշտի մը մէջ նոր դրութիւն մը ընդունուեցաւ փորձի համար։ Որոշուեցաւ ընդունիլ այն տեսակ քաղաքապահներ որոնք կէս–զինուորներ եւ կէս–քաղաքային պիտի ըլլան՝ մինչեւ վեր ուսում ու կրթութիւն ունեցողներու զինուորագրութիւնը դիւրացնելու համար։ Կէսօրէն մինչեւ ժամ մը վերջը ռազմափորձերու, մարզանքներու եւ տեսական փորձերու պիտի մասնակցին, ուրկէ վերջը ազատ պիտի ըլլան մինչեւ հետեւեալ օրուան առտուն։ Ասոնք պարտաւոր պիտի չըլլան զօրանոցը բնակելու. նաեւ ազատ պիտի ըլլան զօրանոցէն դուրս համազգեստ չկրելու։ Այդ նորութիւնը ապագային համար շատ կարեւոր կը նկատուի, քանի որ Անգլիա մինչ պարտաւոր է իր յոյսը դնելու քաղաքապահներուն եւ կամաւորներուն վրայ։ Քիչ ատենէն այդ նոր դրութիւնը պիտի կրնայ գործադրուիլ ամբողջ գործօն բանակին համար։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Նոր կառավարութիւնը.— Յանձնառութիւններ.— Ջրանցքին դաշնադրութիւնը.— Մ. Նահանգները.

Լոնտոն, 9 Նոյեմ.— Բանամայէն առնուած հեռագիրներու նայելով, Բանամայի նոր կառավարութիւնը պիտի սահմանէ Քոլոմպիոյ բոլոր յանձնառութիւնները՝ իբրեւ տէր պարանոցին։

—Իսկոյն բանակցութիւններ պիտի սկսին Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի եւ Ուաշինկթընի մէջ Բանամայի առժամեայ կառավարութեան ներկայացուցիչ Պ. Պիւնօ–Վարիլլայի միջեւ։ Այս վերջինը կ'ապահովցնէ Մ. Նահանգները թէ Բանամայի ժողովուրդը պատրաստ է լիազոր իշխանութիւն տալ նախագահին որ պիտի ըլլայ Բանամայի նահանգին նախկին կառավարիչ Պ. Արոզէմէնա, իսկոյն վաւերացնել ջրանցքին դաշնադրութիւնը։

—Նախագահ Ռուզվէլթ առաջադրած է կնքել դաշնադրութիւն մը, որով Բանամայի նոր վարչութիւնը ջրանցքին երկիրը ամբողջովին վաճառէ Մ. Նահանգաց՝ զինուորական կերպով զայն պաշտպանելու իրաւունքով։ Այդ կերպով Մ. Նահանգաց իշխանութեանը տակ պիտի գտնուին երկաթուղիի գիծը եւ Բանամայէն քանի մը քաղաքներ։

—Թայմզ կ'ըսէ թէ Ուաշինկթընի կառավարութեան ընթացքը պարզող յիշատակագիրը (Տե՛ս Արեւելքի երէկուան թիւը) դադրեցուց ամերիկեան քանի մը լրագիրներու բուռն յարձակումները՝ Բանամայի առժամեայ կառավարութիւնը պաշտօնապէս ճանչցուելուն դէմ։ Սակայն մեծամասնութիւնը ոյժ կուտայ Պ. Ռուզվէլթի։

—Քոլոմպիա մինչեւ հիմա չպատասխանեց Պ. Հէյի յայտարարութեան։ Պոկոթայի մէջ Մ. Նահանգաց դեսպան Պ. Պորբէ կը հեռագրէ թէ Քոլոմպիոյ մայրաքաղաքին մէջ Բանամայի դէպքերուն նկատմամբ անորոշ զրոյցներ միայն կան՝ հաղորդակցութեանց դժուարութեան հետեւանքով։

—Բանամայի պարանոցին շրջակայքը եւ կամ ճամբան գտնուող մարտանաւեր չորս հազարէ աւելի նաւազ պիտի ունենան եւ թոյլ պիտի չտան որ Քոլոմպիացիները զինուոր ցամաք հանեն։ Այդ վերջինները միայն ցամաքային ճամբան ունին, որ թէեւ անկարելի չէ, գէթ խիստ դժուարին է։

—Ուաշինկթընի Սպիտակ Տունին մէջ խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ՝ կացութիւնը քննելու, Մ. Նահանգաց խորհրդարանին նստաշրջանը բացուելուն առթիւ որ այսօր տեղի կ'ունենայ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհէլմ կայսեր առողջական վիճակը.— Վիրաբուժական գործողութիւն մը.— Բժշկական տեղեկագիրը.— Լրագիրները։

Պերլին, 9 Նոյեմ.—Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ, երէկ սա անակնկալ զեկոյցը հաղորդեց.—«Կայսեր խոչափողին մէջ, այսօր, վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարուեցաւ, աւելորդ միս մը հանելու՝ ձայնական լարերուն վրայ։ Պետական խորհրդական եւ բրոֆէսէօր Մորից Շմիտ կատարեց գործողութիւնը որ շատ լաւ յաջողեցաւ։ Կայսրը, սակայն, խօսելէ պիտի զգուշանայ, մինչեւ որ բժշկուի գործողութենէն առաջ եկած վէրքը։»

—Նոյն թերթը ծանոյց նաեւ թէ մանրադէտի միջոցաւ կատարուած քննութենէ մը հասկցուած է որ խոչափողին մէջ աւելորդ միսը կը բաղկանայ լորձնաթաղանթի շատ թոյլ հիւսուածքէ մը որ շատ քիչ բջիջ կը պարունակէ եւ ճիշդ կերպով կը զանազանուի լորձնաթաղանթի հիւսուածքէն։ Քննութիւնը կ'եզրակացնէ թէ այդ աւելորդ մասը լորձնաթաղանթի պարզ հիւսուածք մըն է։ Կայսեր հիւանդութեան այդ լուրը մեծ յուզում պատճառեց ամէն կողմ, հակառակ լաւատես լուրերու։ Վիլհէլմ կայսրը Վիսպատընի տեսակցութեան պահուն զգաց կոկորդի ցաւին սկզբնաւորութիւնը։ Ռուսիոյ կայսեր այցելութեան պահուն սուր ցաւեր կը զգար կոկորդէն։ Արդէն քանի անգամներ վիրաբուժական համանման գործողութիւններ կատարուած էին այտէն եւ ականջին մէջէն։ Վիլհէլմ Բ. ուրբաթ առտու Տարմշթատէն վերադառնալով, Բոցտամի նոր պալատը ժամանեց։ Այդ միջոցին տկար ըլլալու երեւոյթը չունէր. նոյն օրը պտոյտ մը կատարեց կայսրուհիին հետ։ Շաբաթ առտու, վիրաբուժական գործողութեան օրը, ըստ սովորութեան պետական գործերով զբաղեցաւ, բայց վիրաբուժական գործողութիւնը քանի մը օր առաջ որոշուած էր։ Գործողութեան պահուն «քոքային» գործածուեցաւ, ցաւ զգացնել չտալու համար։ Կայսրը գիշերը շատ լաւ անցուց։ Կոկորդին ցաւը դադրած է։ Անդրանիկ որդին որսորդութեան գնաց, ինչ որ կը հաստատէ թէ Վիլհէլմ Բ.ի վիճակը գոհացուցիչ է։

—Այս առտու, երէկ կիրակի ըլլալուն համար, երեք լրագիրներ միայն հրատարակուեցան։ Ժողովուրդը գրեթէ կը յափշտակէր թերթերը՝ կայսեր վիճակին վրայ տեղեկութիւն առնելու համար։ Թակեպլաթ կ'ըսէ.

«Պայծառ երկինքի մը մէջ շանթի մը պէս պայթեցաւ այն լուրը թէ կայսրը վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուած է։ Յայտարարութիւնը Օրթ բրոֆէսէօրին որ միքրոսքոպութեան մէջ հեղինակութիւն մըն է, ապահովիչ է։ Գերման ժողովուրդը ջերմապէս արագ բուժում կը մաղթէ կայսեր։»

—Ուրիշ թերթ մըն ալ կ'ըսէ թէ վիրաբուժական գործողութիւնը կատարող Շմիտ բրոֆէսէօրը լաւագոյն մասնագէտ մըն է խոչափողի հիւանդութեանց։ Վիլհէլմ կայսրը երբ Վիսպատըն կը գտնուէր, անոր մօտեցողներէն շատերը հասկցած էին թէ մարմնական տկարութիւն մը ունի։

ԻՏԱԼԻԱ

Ելմտական նախարար Պ. Ռոզանոյի անձնասպանութիւնը.— Կեանքը.— «Ավանթի» լրագրին ամբաստանութիւնները.— Վերջին լուրեր։

Նաբոլի, 9 Նոյեմ.—Իտալիոյ ելմտական նոր նախարար Պ. Ռոզանօ, այս առտու երկաթուղիով ճամբայ պիտի ելլէր դէպի Հռոմ, բայց սենեակին մէջ մեռած գտնուեցաւ։ Գիշերը անձնասպան եղած էր ռեվոլվէրով։

—Բիէթրօ Ռոզանօ 1847ին ծնած էր Ավէրզայի մէջ՝ Բոդերթէ։ Այդ տեղին կողմէ երեսփոխան ընտրուած էր 1895էն ի վեր, ձախակողմի կուսակցութենէն։ Պ. Ճիոլիթթիի առաջին դահլիճին մէջ ներքին գործոց խորհրդական էր։ Այդ միջոցին ամբաստանուեցաւ Հռոմի Պանքային թուղթեր վերցուցած ըլլալուն համար, սակայն հակառակ այդ ամբաստանութիւններուն, շարունակեց երեսփոխանական պաշտօնը եւ վերընտրուեցաւ ալ։ Պ. Ռոզանօ Իտալիոյ ամէնէն փայլուն փաստաբաններէն էր։

—Ընկերվարականներու Ավանթի լրագիրը իսկոյն պայքար մը սկսած էր՝ ամբաստանելով Պ. Ռոզանոն թէ ի մէջ այլոց հինգ հազար ֆր. ստացած է ազատ արձակելու համար Պէրկոմասքօ անուն չարագործ մը։ Ավանթի այդ բամբը հաստատեց նոյն չարագործին մէկ նամակով, որ երէկ հրատարակուեցաւ Նաբոլիի Ռոմա լրագրին մէջ՝ նոր մանրամասնութիւններ ալ հաղորդելով։

—Պ. Ռոզանօ այս առտու ժամ 5½ին արթննալով իր աշխատութեան սենեակը գնաց, քանի մը նամակ գրեց եւ յետոյ անձնասպան եղաւ։ Սպասուհին կէս ժամ ետքը սենեակը մտաւ, սուրճը տալու համար։ Պ. Ռոզանօ գրասեղանին կըրթնած էր։ Սպասուհին ձայն հանեց, բայց պատասխան չառնելով մօտեցաւ եւ հաստատեց թէ անձնասպան եղած է։ Իսկոյն բժիշկ բերուեցաւ, բայց Պ. Ռոզանօ մեռած էր։ Իմաց տրուեցաւ կնոջը ու զաւակներուն որոնք սենեակը փութացին. տեսարանը շատ սրտաճմլիկ էր։ Նաբոլիի կառավարիչը անմիջապէս եղելութիւնը հեռագրեց նախարարապետ Պ. Ճիոլիթթիի։

—Պ. Ռոզանօ երէկ ժամանած էր Նաբոլի, ըսելով որ իր ընտանիքը տեսնելու եկած է. նաեւ ուրիշին յանձնելու տեսչութիւնը Ռավաքէրի բարենպատակ հաստատութեան՝ որուն պետն էր։ Կէս օրէն ետքը բաւական ատեն բացակայեցաւ եւ ժամ 6ուկէսին տուն դարձաւ։ Ըսաւ թէ պիտի չկրնայ Հռոմ երթալ, վասն զի ցրտառութեան հետեւանքով հիւանդացած է։ Ընտանիքին հետ ընթրեց եւ կանուխ պառկեցաւ։ Պ. Ռոզանօ անձնասպան եղաւ ռեվոլվէր մը պարպելով սրտին։ Մահը վայրկենական եղաւ։ Տեղական իշխանութիւնները կատարեցին հարկ եղած օրինական գործողութիւնները։

—Պ. Ռոզանօ սա նամակը ուղղած էր իր կնոջ.

«Պարկեշտ մարդ մըն եմ կամ պարկեշտ մարդու մը բարքերը ունիմ։ Երեսուն օրէ ի վեր ինծի դէմ այնքան բուռն յարձակումներ կ'ըլլան որ ալ եւս չեմ կրնար դիմանալ։ Կը ներեմ զաւակներուս որոնք մեծ վիշտեր պատճառեցին ինծի։ Կը ներեմ թշնամիներուս որոնք մեծ չարիքներ հասուցին ինծի, Աստուած զիս պիտի արդարացնէ։ Ներէ՛ ինծի Բիէա։»

Այս նամակին մէջ յիշուած ամբաստանութիւնները կը վերաբերին ընկերվարականներու պայքարին որոնք բարոյականի խնդիր յարուցին Պ. Ռոզանոյի առթիւ։ Մեծ վիշտերը կը վերաբերին իր զաւակներուն ընթացքին։

— Լրագիր մը կ'ըսէ թէ Պ. Ռոզանոյի զաւակներէն մէկը, այսօր, պիտի մենամարտէր Միսինայի մէջ։

—Պ. Ռոզանօ երիտասարդութեանը անձնասպանութիւն փորձած էր աղջկան մը համար որուն հետ յետոյ ամուսնացաւ։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Ռուսիա եւ Ճաբոն.— Բանակցութիւններ.— Ապահովիչ նշաններ։

Եոքոհամա, 8 Նոյեմ.—Թօքիոյի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը յայտարարուի թէ սխալ են այն զրոյցները, որոնց համաձայն Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի միջեւ կատարուած բանակցութիւնները վերջնական կարգադրութեան մը յանգելու վրայ են, բայց թէ Ճաբոնի արտաքին գործոց նախարարը ժամէ ժամ կը սպասէ Ռուսիոյ պատասխանին՝ Ճաբոնի վերջին յայտարարութեանը։ Այդ պատասխանը նոր երեւոյթ մը պիտի ընծայէ խնդրոյն։ Ուրիշ զրոյցներ որոնց համաձայն Ալէքսիէվ ծովակալը քիչ ատենէն պիտի հրաժարի, թէ ռուսական ընդհանուր բանակետղը Բորթ–Արթուրէն Վլատիվոսթօք պիտի փոխադրուի եւ թէ Նիւչուանկի ռուսական ամրոցը պիտի քանդուի, ցոյց կու տան որ Ռուսիոյ մէջ պատերազմի կուսակիցներուն պահանջումները աւելի կը տկարանան եւ թէ նոր պայմանաժամներ յուսալի են՝ վերջնական համաձայնութեան մը յանգելու համար։

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Ենթասպաներ եւ զինուորներ.— Խոշտանգումներ.— Պավիէրայի Երեսփ. Ժողովին մէջ։

Պերլին, 8 Նոյեմ.— Ընկերվարական երեսփոխանները, Պավիէրայի Երեսփ. Ժողովին մէջ բանակին ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուելուն առթիւ, խստիւ քննադատեցին Գերմանիոյ զինուորական դրութիւնը։ Նորէն ուշադրութեան հրաւիրեցին զինուորներուն ենթակայ եղած խոշտանգումներուն վրայ։ Ամէնէն աւելի կարեւոր բանախօսութիւնները արտասանեցին ընկերվարական Պ. Քայտել եւ կղերական կուսակցութեան պետ Պ. Շէտլէր։ Պ. Քայտել յայտարարեց թէ հանդէսի համար կատարուած մարզանքները կը չափազանցուին եւ թէ Միւնիխի մէջ սպայ մը իր զինուորներուն հարիւր տասնչորս քայլ քալել տուած է մէկ վայրկեանի մէջ։ Զինուորները պարտաւոր էին կրել աւազի պարկեր եւ անոնց ամբողջ բեռը 36 քիլօ էր։ Պ. Քայտել պահանջեց որ պատերազմական նախարարութիւնը պաշտօնանկ ընէ՝ զինուորներ խոշտանգող բոլոր սպաները եւ ենթասպաները։ Նախարարը պատասխանելով խոստովանեցաւ թէ խոշտանգումները յաճախադէպ են բանակին մէջ եւ թէ փորձած էր դարման մը ընել, սակայն չէր յաջողած։ Նախարարը հեծելազօրքերու ռազմափորձերու մասին ըսաւ թէ չափազանցութեամբ քննադատուած են, վասն զի պատերազմի ատեն պիտի տեսնուին անոնց օգուտները։ Նախարարը յարեց թէ Պավիէրայի բանակին սպաներուն դէմ եղած ամբաստանութիւնները անհիմն են։

ՊԻՈՍ Ժ. ՊԱՊԸ

Պապին հետ տեսակցութիւն մը.— Պիոս Ժ.ի հաւատոյ դաւանութիւնը.— Կաթոլիկները եւ Եկեղեցին.— Վիլհէլմ կայսրը եւ կաթոլիկները.— Պապին նկարագիրը։

Բարիզ, 8 Նոյեմ.— Մաթէնի խմբագիրներէն Հանրի տէ Հու, որ վերջերս Հռոմ գացած էր, Պապին հետ ունեցած տեսակցութիւնը սապէս կը պատմէ.— Ունկնդրութեան սրահը մտնելուս պէս՝ Պապը առիթ չձգեց ինծի՝ արարողական ծնրադրութիւնները ընելու։ Դէպի իր այցելուն յառաջացաւ, ձեռքէն բռնեց ու իր թիկնաթոռին քով նստեցուց, որուն վերեւ փոքր ամպհովանի մը կար։ Ատիկա աւանդական գահուն տեղ կը բռնէ։ Հողաթափ պագնելու եւ ծնրադրելու արարողութիւնը, որ կ'երկարէր մինչեւ հակառակ հրամանի մը տրուիլը, ջնջուած է։ Լէոն ԺԳ. Պապին վրայ իմ կատարած ուսումնասիրութեանցս մասին գնահատական ակնարկութիւններ ընելէ յետոյ, իր նախորդին մեծ տաղանդին փառաւոր ներբողը ըրաւ. դրուատեց նաեւ անոր քահանայապետական շրջանը՝ հիանալի գործերով լեցուն։ Պապը մաքուր իտալերէնով, քաղցր ու զօրաւոր ձայնով կը խօսէր, դիմացինին սիրտը յանկուցանող եւ միտքը դիւթող շնչով մը։ Իր խօսակցութիւնը քարոզի մը կը նմանի։ Պիոս Ժ.ի խօսքերը ինծի կը յիշեցնեն խորհրդարաններու եւ միթինկներու մէջ արտասանուած բանախօսութիւնները, զորս արտատպելու սովորութիւն ունին լրագիրները։ Ինչպէս որ բնական էր, Պիոս Ժ. նախ խօսեցաւ այն դժնդակ պարագաներուն վրայ՝ ուր կը գտնուին ֆրանսացի կաթոլիկները։

«Թո՛ղ չմոռնան որ, ըսաւ, զինուորեալ Եկեղեցիին մէջ կը գտնուին։ Զախորդութիւններ կը կրեն. բայց չէ՞ մի որ Յիսուս–Քրիստոս ալ այդ վիճակը նախընտրեց երկրային կեանքին մէջ։ Կրնար իբր թագաւոր ծնած ըլլալ ու ապրիլ, բայց նախընտրեց արհեստաւորի ասպարէզը։ Նոյն իսկ անոր ընծայուեցան սակէտ մական ու երկրային բոլոր մեծութիւնները, բայց նախընտրեց փուշէ պսակը, եղէգէ գաւազանը, ու անուանարկիչ խաչին վրայ միայն հաւանեցաւ ուրիշ մարդոցմէ աւելի բարձրանալ։ Իր տառապանքներով, իր նուաստացումներով ու գործելի տանջանքներով փրկեց աշխարհը։ Ֆրանսացի կաթոլիկները, իրենց դառնութիւններուն մէջ, պէտք է Քրիստոսի հետեւին։ Անոնց վիշտերը բնաւ չպիտի հաւասարին Յիսուս–Քրիստոսի վիշտերուն։ Անկէ պէտք է սորվին համբերել գիտնալ։ Ֆրանսացի կաթոլիկները պէտք չէ քաշուին հրապարակ իջնելէ, ոչ թէ մարդկային շահերը արժեցնելու կամ կուսակցական կռիւներու ասպարէզ կարգելու, այլ իրենց հաւատքը արտայայտելու, ինքնակացութիւնը վերադառնելու, եղբայրական միութիւնը եւ առաքինութիւնը ի յայտ բերելու։ Աստուծոյ եւ իր անհունութեան գաղափարին յղացումը մարդկային իմացականութենէն վեր է։ Ամէնէն խորիմաստ աստուածաբանները ու բանիմաց փիլիսոփաները հեռուէն միայն կրնան ընդնշմարել աստուածային վեհափառութիւնը։ Եթէ երբեք կաթոլիկները աչքէ չկորսնցնեն Քրիստոսի ու իր մօր պատկերը, քահանայապետական Աթոռին ուսուցումները, եթէ իրենց ընթացքը կանոնաւորեն Աւետարանի աստուածային տիպարներուն եւ սկզբունքներուն վրայ, իրենց աչքին ո՛րքան գձուձ պիտի երեւան կուսակցութեանց մտադրումները։ Իրաւ է որ անոնք աննկուն թշնամիներու հետ գործ ունին։ Աստուածային ու մարդկային ամէն կարգի թշնամին յարատեւօրէն կ'աշխատի ը՛նկերութեան մէջ սերմանել անհամաձայնութիւն, ատելութիւն ու անյագ տենչանքներ։ Չար ոգիին սկզբունքներուն վրայ հիմնուած ընկերութիւն մը, երկրիս վրայ դժոխք ըսել է։ Նոյն իսկ ձեր երկրին մէջ այնպիսի քաղաքականութեան մը կը հետեւին, զոր «աստուածապաշտ» պիտի որակեմ, որովհետեւ հաւատացեալները խոշտանգել՝ նոյն ինքն Քրիստոսի նուաստացումները ու չարչարանքները նորոգել կը նշանակէ։ Ուրեմն Քրիստոսի շուրջը պէտք է սեղմուին, համախմբուին բոլոր հաւատացեալները՝ կատարեալ միաբանութեամբ։ Միթէ չկա՞ն հանրապետութիւններ, ուր կաթոլիկները կատարելապէս ու անկաշկանդ կերպով կը վայելեն իրենց իրաւունքները։ Կարտինալ Կիպոնս ինծի պատմեց թէ ինչ մեծարանքներով ընդունուած էր Ռուզվէլթ նախագահին կողմէ, թէեւ բողոքական։ Ֆրանսացի կաթոլիկները միթէ նախանձ չե՞ն զգար բողոքական Անգլիոյ կաթոլիկներու վիճակին վրայ, նաեւ գերման կաթոլիկներու մասին, լուտերական կայսեր մը հովանաւորութեան տակ։»

Պապին դիտել տուի թէ Վիլհէլմ կայսեր ցոյց տուած վեհանձնութիւնը կաթոլիկներու համար եւ յարգանքը՝ Վատիկանի նկատմամբ, զուտ քաղաքական նպատակներէ թելադրուած էին։ Պիոս Ժ. հաստատական պատասխան տուաւ, ըսելով թէ Վիլհէլմ Բ. իմաստութիւնը ունի ըմբռնելու կայսերական գերդաստանին եւ իր ժողովուրդին շահերը։ Յետոյ ի վեր հանեց սա պարագան թէ այն երկիրներուն մէջ ուր կաթոլիկները մեծամասնութիւն կը կազմեն եւ ուր կաթոլիկ Եկեղեցին պաշտօնապէս ճանչցուած է, ինչպէս Ֆրանսա, Սպանիա, Աւստրիա, բոլորովին հանգարտ ու անկաշկանդ չեն քան թէ այն երկիրներուն մէջ, ուր փոքրամասնութիւն կը կազմեն եւ ենթակայ՝ հանրային իրաւունքին։ Ու Պապը անգամ մըն ալ կրկնեց թէ կաթոլիկները անդամ են զինուորեալ Եկեղեցիին։ Կը պայքարին ու կը տառապին Քրիստոսի յաղթանակին համար։ Թո՛ղ իրենց աչքերուն առջեւէն չհեռացնեն աստուածային տիպարը, ապահով ըլլալով թէ ուրախութեանց պիտի փոխուին իրենց վիշտերը։

Ասոնք գլխաւոր հիմնակէտերը այն տեսակցութեան զոր Պիոս Ժ.ի հետ ունեցայ։ Երկարօրէն չպիտի ծանրանամ անոր կարծիքներուն վրայ, այլ պիտի բաւականանամ դիտել տալու թէ Պապը բնաւ ակնարկութիւն չըրաւ Վատիկանի կրած դժուարութեանց, իտալացի կաթոլիկներու կացութեան եւ առհասարակ Իտալիոյ գործերուն նկատմամբ։ Ինծի այնպէս թուեցաւ որ Պիոս Ժ. քաղաքականութիւնը եւ դիւանագիտութիւնը գերադաս չըներ ժողովրդային առաքելութենէն։ Թերեւս նուազ պիտի զբաղի աստուածաբանական ու բնազանցական հարցերու ուսումնասիրութեամբ, ժողովրդի զաւակներուն մէջ քրիստոնէութեան պարզ հաւատալիքի ուսուցումը ծաւալելու համար։ Շատ էնթրիկներ դարձան Լէոն ԺԳ.ի օրհնական անկողնին շուրջը, նոյն իսկ պապընտիր ժողովին մէջ։ Այդքան մրցակից փառասիրութիւններ յանգեցան սուրբ մարդու մը ընտրութեան։ Ամէն կիրակի, Պիոս Ժ. իր պարտէզներուն մէջ կը հաւաքէ քանի մը հազար էրիկ մարդ, կին ու տղայ։ Անոնց մօտ կ'երթայ, մինակ, առանց թափօրի, ու իր քաղցր պերճախօսութեամբ անոնց կը բացատրէ օրուան Աւետարանը։ Այս առաքելական մեթոտը թերեւս աւելի ազդէ Եկեղեցիին վարդապետութեանց եւ ընկերութեան վրայ, զոր այնպէս չէին ըրած նրբացած դիւանագիտութեան մը կարգադրութիւնները։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Միւթեմմիզի աստիճան տրուեցաւ Պէլկրատի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Էմին պէյի, Երկրագործական Պանքային հաշուակալութեանց դիւանին արձանագրիչներէն Ջիհատ ու Իզզէթ Լուֆթի պէյերու եւ առողջապահական վարչութեան արձանագրութեանց դիւանին տեսուչ Թայեիպ պէյի։ Սանըքի–առաքեան Սթրումիցայի գայմագամ Բհանի էֆ.ի, Սալիհլի առտիճան՝ թղթակցութեան Զ. չըլեանկոն քննիչ Նիազի էֆ.ի։

—Սէլանիկի նահանգին Ճումայի Պալա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պաթրինի գայմագամ Ֆարգ պէյ։ Գասթամոնիի նահանգին Բաալվիթէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Լոյշոնէի (Սանտա) գայմագամ Աթըֆ պէյ, որուն յաջորդեց Բալվիթէի գայմագամ Ահմէտ Րէմզի էֆ։ Սըվազի նահանգին Լատիք գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Կարճկանի գայմագամ Մուսթաֆա Խուլուսի էֆ.։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ պետական խորհուրդին նախնական դատարանին նախագահ Ղալիպ պէյի։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ պետական խորհուրդին ելմտական ճիւղին անդամ Մավրոկորտաթօ էֆ.ի, Կայս. Պալատան ատամնաբոյժ Պ. Հայտընի եւ Եգիպտոսի պարսկական ընդհանուր հիւպատոս Միրզա Ալի Ասկար խանի։ Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ Անտիոքի Յունաց Պատրիարք Տ. Մէլեթիոսի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ մաքսային վերատեսչութեան վիճակագրութեանց դիւանին տնօրէն Թահսին պէյի։

—Իմթիազի ոսկի շքադրամ տրուեցաւ Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին երկրորդ բժիշկ դոքթոր Իսա պէյի։ Լիագաթի արծաթ շքադրամ՝ Զինու. բալամիներու երեւելիներէն Պէհճէթ էֆ.ի եւ դրականներէն Ապտիւլգատէր էֆ.ի։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Մանաստըրէն կը գրեն թէ Ռումէլիի նահանգաց ընդհանուր քննիչ Հիւսէին Հիլմի փաշա իր հետեւորդ պաշտօնեաներուն հետ կը բնակի կառավարական պաշտօնարանին դիմացի ապարանքը որ կուսակալներու յատուկ է։ Ն. Վսեմութիւնը մեծամեծ ջանքեր կ'ընէ՝ գործադրելու տրուած որոշումները։

—Մասնաւորաբար գնահատման արժանի է կայս. Թիկնապահ Նազըր փաշա որ. ապստամբութեան վերջին դէպքերուն առթիւ Մանաստըրի նահանգին մէջ համախմբուած զօրաբաժնին իբրեւ հրամանատարի փոխանորդ, մեծամեծ ջանքեր ըրած եւ յաջողութիւններ ձեռք բերած է՝ աւազակները հալածելու եւ նուաճելու գործին մէջ։

—Մանաստըրի կուսակալ Հազիմ պէյի պաշտօնի կոչուելէն ի վեր նահանգին վարչական բոլոր ճիւղերուն եւ մանաւանդ դատական գործերու մէջ մեծ կանոնաւորութիւն մը եւ արագութիւն կը տեսնուի։

—Օդերը աւրուած եւ ցուրտերը սկսած ըլլալով, միջոցներ ձեռք առնուեցան՝ ձմեռուան դէմ պատսպարելու զանազան տեղեր գտնուող կայս. զինուորները։

—Սէլանիկի ու Իւսքիւբի նահանգաց ելմտական քննիչ Րամի պէյ, զգացուած պէտքի մը վրայ, Մանաստըր ժամանած է, ուր կը գտնուի քանի օրէ ի վեր։

— Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Մանաստըրի նահանգին ամէն կողմերը կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ եւ բոլոր պատահակները բարեմաղթութիւններ կ'ընեն Ն. Վեհափառութեան համար։

— Մանաստըրի նահանգին առեւտրական գործերը սկսած են ոգեւորութիւն ստանալ եւ ապահովութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Այս տարուան հունձքը լաւ ըլլալով, վաճառումները գոհացուցիչ եղանակով մը կը կատարուին։ Նահանգին կեդրոնին եւ միւս մասերուն միջեւ ապրանքներու փոխադրութիւնները սկսած են։ Ժողովուրդը երախտապարտ է՝ բարենորոգմանց գործադրութեանը հսկող պաշտօնեաներու գովելի ընթացքէն։ Կարօտ ժողովրդեան դրամական նպաստներ յատկացուած են. նաեւ առաղձներ մատակարարուած են՝ անպատսպար մնացածներու բնակարանները վերաշինելու համար։

— Սէլանիկի երկրորդ կարգի պահեստի վաշտը որ Սուրովիչ կը գտնուէր, արձակուելով Սէլանիկ ժամանած է։

— Ախթէբոլէ, Ինէ Ասար, Միտրովիցայի ու շրջականներու կարօտ ժողովրդեան օգնելու համար կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 651,024 ղրուշի։

— Ռումէլիի նահանգաց մէջ համախմբուած կայս. զինուորներու ձմեռուան պէտքերուն համար հաւաքուած դրամական նպաստներու գումարը հասաւ 264,491 ղրուշի։

— Բ. Դուռը որոշեց հարիւրական ղրուշ ամսաթոշակ յատկացնել Քաթէրինա ու Ջանտա անուն կիներուն, որոնց ամուսինները՝ Սթեֆան Նորով ու Քէօսէ Մանասէ Քէօբրիւլիի մէջ սպաննուած են աւազակներու կողմէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ.— Վեհ. Սուլթանը, հեռագիր մը ուղղելով Գերմանիոյ կայսեր, անոր հիւանդութեանը առթիւ որպիսութիւնը հարցուց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Սպանիոյ ու Պելճիքայի դեսպանները եւ Սեւ Լեռան դեսպանատան գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

— Սպանիոյ ու Պելճիքայի դեսպանները նաեւ տեսակցեցան արտաքին գործոց խորհրդական Նաւում փաշայի հետ։

«ՄՈԼԹՔԷ» մարզանաւ–մարտանաւը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, այսօր կը մեկնի Պոլսոյ նաւահանգիստէն։ Այդ առթիւ Գերմանիոյ դեսպանը, երէկ գիշեր, դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տուաւ Մոլթքէի հրամանատարին ու սպաներուն եւ անոնց հիւրամեծարներուն։

—Դեսպան Պարոն Մարշալ ֆօն Պիպէրշթայն Լոռէլէյ պահականաւով մինչեւ Մարմարա պիտի ուղեկցի Մոլթքէի։

—Մոլթքէի հրամանատարը, երէկ, հիւրամեծար Ֆազըլ պէյի հետ, այցելեց կայս. Թանգարանը եւ Պոլսոյ նշանաւոր վայրերը։

ՃԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հանգստեան թոշակի սնտուկը վաղուընէ պիտի սկսի մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել նոյն սնտուկէն թոշակ ստացողներուն։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը նկատելով որ կարգ մը գործարաններու մէջ, առանց արտօնութեան, քարիւղով շարժող «մոթէօր»ներ կը գործածուին, որոշեց թէ Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառներու մէջ պայմանաժամ մը սահմանել եւ եթէ այդ պայմանաժամը աւարտելէն ետքը արտօնութիւն չառնուի, գործարանին աշխատութիւնները արգիլել։ Այդ որոշման համաձայն պէտք եղածը պիտի գործադրուի Սթէնեայի իւղի գործարանին համար որ քանի տարիէ ի վեր գոցուած ըլլալով, հիմա բացուած եւ առանց արտօնութեան «մոթէօր» մը հաստատուած է։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան խորհրդականի օգնականներէն Իհսան պէյ միանգամայն անդամ կարգուեցաւ նոյն նախարարութեան պաշտօնեաներու ընտրութեան յանձնաժողովին։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Իգտամ կը ծանուցանէ թէ ծովային առեւտրական դատարանը սնանկ հռչակած է Պոլսոյ Համբարճլը Խանին մօտ հաստատուած մանիֆաթուրայի վաճառական Գոլոբեան ու Զաքրիֆեան Ընկերութիւնը։ Դատարանին անդամներէն Իպրահիմ պէյ ժիւճ–գոմիսէր կարգուած է եւ փաստաբան Մահմուտ Մանիր ու Օննիկ Աֆէթեան էֆէնտիներն ալ առժամեայ սէնտիք։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ շուէտ–նորվէկեան հիւպատոս կարգուեցաւ գերմանացի բրօֆէսօր Կիւսթավ Տալման։

ՍԸՎԱԶԻ ֆրանսական փոխ–հիւպատոս կարգուեցաւ Պ. Լաբորթ։

ՍԻՆԿԱՓՈՒՐԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Ահմէտ Աթթալլահ էֆ. ինչպէս ծանուցուեցաւ, մեռած ըլլալով, Բ. Դուռը որոշեց որ տեղւոյն գերմանական հիւպատոսը առժամաբար վարէ օսմ. հիւպատոսարանին գործերը։ Ըստ այնմ ծանուցուեցաւ գերմանական հիւպատոսին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Թղթատարատունը կը ծանուցանէ թէ, ամէն տարուան պէս, այս տարի ալ թղթատարական քոլի–փոսթալներու ճիւղերուն մէջ միջոցներ ձեռք առնուած են՝ Րամազանի առթիւ գաւառները ղրկուելիք ստակեղէններու, խմելիքնըրու, հանդերձեղէններու համար եւ այլն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Երեքշաբթի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ մէկ մահ պատահեր է եւ չորեքշաբթի օրն ալ մէկ դէպք.

—Դամասկոսի եւ ամբողջ Սուրիոյ նահանգին մէջ երեքշաբթի ու չորեքշաբթի օրերը քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

—Հալէպէն երէկուան թուականով կը հեռագրեն թէ նահանգին հանրային առողջապահութիւնը գոհացուցիչ վիճակի մէջ է։

—Պիրէճիկի մէջ ալ պատահած քոլերայի երեք դէպքերէն ետքը ուրիշ դէպք չէ պատահած։ Առողջապահական մարմինը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է։

—Պէյրութէն հետեւեալը կը հեռագրեն երեքշաբթի օրուան թուականով.—Քաուս Քերիմ առագաստանաւը Արվատէն չաբաթ օրը հաս ժամանց հինգ նաւազներով, 25 ուղեւորներով եւ զանազան ապրանքներով։ Ուղեւորներուն մէջ որոնք Թարասուսէն կուգային, անձ մը քոլերայի ախտանիշեր ունի։ Հիւանդը որուն վիճակը ծանր չէ, մեկուսացուեցաւ։ Մայրուծա առագաստանաւին ուղեւորներուն հետ հաղորդակցութիւն եւ յարաբերութիւն չի կատարուիր։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Պ. Քրիսթիչ որ նոյն պաշտօնին կոչուած է Աթէնքի մէջ, Կ. Պոլսէն մեկնելու համար պիտի սպասէ նոր դեսպան Պ. Սիմիչի որ երկուշաբթի հոս կը սպասուի։

ԳԱՐԱՔԵՕՅԻ կամուրջին նորոգուած մասին տակը դրուած փայտէ տալայան երէկ վերցուեցաւ եւ անոր տեղ երկաթէ տալայ դրուեցաւ։

—Սէրվէթ խօսելով Գարաքէօյի կամուրջին արկածին վրայ կ՚ըսէ.—«Կ՚երեւայ թէ դատ տեղի պիտի ունենայ ծովային նախարարութեան եւ Քալէի շոգենաւին նաւապետին միջեւ։ Ծովային նախարարութիւնը վնասի հատուցում կը պահանջէ. նաւապետն ալ նոյն պահանջումը կընէ։ Ծովային նախարարութեան պահանջումը յայտնի է թէ ինչ հիմերու վրայ կըլլայ, սակայն չենք գիտեր թէ Քալէի նաւապետը ի՛նչ բանի վրայ կը հիմնուի։ Միթէ հասանքը անկէ չվերցուելու՞ն համար է որ արկածին պատճառ եղաւ։ Միթէ հսկողութիւն կատարուած չըլլալու՞ն համար է, որ եթէ կատարուէր մաւունան շոգենաւին ճամբան պիտի չխափանէր։ Այս վերջին կէտը ապացուցել կարող է։ Նաւապետը սա խորհրդածութեան վրայ կը հիմնուի թէ Ոսկեղջիւր մտնելու համար տասնըհինգ ոսկիի անցագին վճարելուն հետեւանքով, ձեռնհաս պաշտօնեաները յանձնառութիւն մը ստանձնած կ՚ըլլան՝ հսկելու նոյն անցքին մէջ նաւագնացութեան պայմաններուն։»

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ թէ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, կայս. կառավարութիւնը պիտի գնէ (իսթիմլաք) Հէյպէլի կղզիին մէջ Մալիմաք լրագրի արտօնատէր Թահիր պէյի սեպհական օթէլը եւ յարակից շէնքերը որոնց համար 1786 ոսկի 80 ղրուշ գին սահմանուած է։

ԻԶՄԻՐ հաստատուած հելլենացի ճարտարագէտ մը՝ Պ. Լէօնիտաս Բաթալանօ, Այտընի կուսակալութեան աղերսագիր մը մատուցանելով, յիսուն տարուան մենաշնորհ ուզեց Մանիսայի մէջ կազարան մը հաստատելով՝ օդային կազ մատակարարելու քաղաքին։

ՓՈԹՈՐԻԿ.— Միջերկրականի մէջ, անցեալ չորեքշաբթիէն ի վեր, սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ։ Բանէլէնիք Ընկերութեան մէկ շոգենաւը որոշուած ժամանակէն երեսուն ժամ ուշ հասեր է Իզմիրի նաւահանգիստը։ Այդ շոգենաւը ճամբան քիչ մնացեր է որ ընկղմի, որով նաւահանգիստ մը ապաստաներ է։ Ուղեւորները կը պատմեն թէ ալիքները այնքան սաստիկ կը զարնուէին շոգենաւին որ փրկութեան ամէն յոյս կորսուած կը նըկատուէր։

—Ռուսական Զարիծա շոգենաւը որ Օտեսայէն Պոլսոյ նաւահանգիստը եկած եւ անկէ Միջերկրական գացած էր, թէ՛ Սեւ Ծովի եւ թէ Միջերկրականի մէջ բուռն փոթորիկներու հանդիպեր է։

—Օտեսայի մէջ ու շրջականները ձիւն տեղացեր է։

—Ռուսական Ռոսիա շոգենաւով Սուրիոյ եզերքէն եկող ուղեւորները կը պատմեն թէ այդ կողմերն ալ սաստիկ փոթորիկներ ծագած են, կ՚ըսուի թէ գերմանական Օլէճիբ շոգենաւը ընկղմեր է իր ուղեւորներովը։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ կուսակալ Րէշիտ պէյ աղջիկ զաւակ մը ունեցաւ, որուն անունը դրուեցաւ Էմինէ Զէմիլէ։

ՏՐԱՄԱՅԻ գաւառին Բոսկորիցայի գիւղին Պուլկարները, կ՚ըսէ Մոնիթէօր, որոնք նոյն գիւղին յոյն-օրթոտոքս ժողովուրդին հետ քանի մը անգամներ վէճեր ունեցան, յոյն-օրթոտոքս եկեղեցին գիրկը դիմեր են։ Գիւղին եկեղեցին որ փակուած էր այդ անհամաձայնութեանց հետեւանքով, բացուեր է։ Տրամայի մետրոպոլիտ Տ. Խրիսոսթոմոս, որ քանի մը օր առաջ նոյն գիւղը այցելած էր, պատարագ մատուցեր է այդ եկեղեցին մէջ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆԸ արգիլելու համար օսմ. ծովեզերքներու վրայ նորէն պահականոցներ պիտի հաստատուին։ Սպարապետի Դրան եւ Ներքին ու Ծովային Նախարարութեանց կողմէ պաշտօնեաներ պիտի կարգուին՝ պահականոցներուն շինուելիք տեղերը սահմանելու, քննութիւն կատարելու եւ տեղեկագիր մը մատուցանելու համար։

ՍԱԳԸԶԻ նոր կառավարիչ Ճէմալ փաշա որ իր նախորդ պաշտօնատեղիէն նորոգ Կ. Պոլիս եկած էր, երէկ Սագըզ ուղեւորեցաւ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Ընկերութեան կողմէ Անատոլուի նահանգները ղրկուած քննիչները, ինչպէս ծանուցինք, Կ. Պոլիս վերադարձած եւ իրենց տեղեկագիրը ներկայացուցին, որուն համաձայն երեսուն ճիւղեր հաստատուած են Այտընի, Գոնեայի, Էնկիւրիի, Ատանայի եւ Տրապիզոնի նահանգներուն մէջ, նաեւ ատոնց պաշտօնեաներն ալ կարգած են։ Ընկերութիւնը այդ կարգադրութիւնները տեղեկագրեց առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին դասախօսութիւնները, Ռամազանի առթիւ, վաղուընէ պիտի դադրին եւ դեկտ. 13ին պիտի վերսկսին։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը զեղչ մը ըրաւ այն անցագին վրայ զոր Հայտար Փաշայի եւ Բէնտիքի միջեւ կառախումբերով երթեւեկող ուղեւորները պիտի վճարեն՝ ուղղակի քարափը իջնելու եւ կամ անկէ մեկնելու համար։ Այդ անցագինը որ սակացոյցին համաձայն Ա. կարգին 27 փարա է, Բ. կարգին՝ 20 ու Գ. կարգին ալ 13, սապէս որոշուեցաւ.— Ա. կարգ՝ 20 փարա եւ միւսներուն համար ալ 10։ Ընկերութիւնը նաեւ քարափին վրայ երկու ծածկոյթներ եւ կայարան մը պիտի հաստատէ՝ ժամանող ու մեկնող կառախումբերուն համար։ Հայտար փաշայի ու Բէնտիքի միջեւ երթեւեկութեան տոմսակներու գինները պիտի զեղչուին։ Վերոգրեալ որոշումները պիտի գործադրուին 1904 յունուար 1էն ըսկսեալ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ վերջերս օդերը սառելով չաբաթ գիշեր Հօրթաճ լեռներուն գագաթը ձիւն տեղացեր է։

ՔԱՐԻՒՂԻ գինը հաստատուն է եւ բարձրանալու հակամէտ։ Երկու թիթեղեայ ամաններ 31 ղրուշի ծախուեցան։ Ժամանում չկայ։

ՅՈՒՍԱԶԱՏ ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌԸ.— Գատըգիւղ բնակող լրագրավաճառ մը՝ Անդրանիկ, 35 տարեկան, երէկ առտու լրագիրներու տրցակը ծովեզերքը դնելով, ինքզինքը ծովը նետեց Հայտար Փաշայէն։ Լրագիրներու տրցակէն թուղթ մը գտնուեցաւ, որով Անդրանիկ կը յայտարարէր թէ, սրտի անբուժելի հիւանդութեամբ մը տառապելէն յուսահատած, որոշած է վերջ տալ իր կեանքին։ Անդրանիկի մարմինը գտնուեցաւ ծովեզերքէն։

ՀԱՐՍՆԻՔԷՆ ԵՏՔԸ.—Գասըմ Փաշայի Գուլաքզըզ թաղին ոստիկանութիւնը, երէկ առտու, իմացաւ թէ մարդ մը սպաննուած է սրճարանի մը մէջ։ Իսկոյն տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարելով հաստատուեցաւ թէ սպաննեալն է Գարաքէօմրիւկ բնակող Քէօսթենճէցի Ճաֆէր որ ականջին խուլէն զարնուելով մեռած էր։ Մարդասպանն է Գուլաքզըզ բնակող Քէօսթենճէցի սալլապան Թաթար Հիւսէյին։ Ոճրին շարժառիթը հետեւեալն է.— Այդ երկուքը հարսնիքի մը ներկայ գըտնուելով մինչեւ առտու զուարճացան եւ յետոյ նոյն սրճարանը գացին՝ ուրիշ չորս ընկերներով։ Ասոնցմէ Ապտիւլքէրիմ հաց, պանիր եւայլն գնեց՝ ընկերներուն հետ ուտելու համար։ Ամէնքն ալ սկսան ուտել, բաց ի Թաթար Հիւսէյինէն։ Ճաֆէր քանի մը անգամ հրաւիրեց զայն, բայց չպատասխանեց։ Ճաֆէր ոտքի ելլելով նորէն պնդեց։ Թաթար Հիւսէյին զայրանալով, Ճաֆէրի վրայ յարձակեցաւ եւ փոքր դանակ մը հանելով անոր ականջին ետին մխեց։ Ճաֆէր վայրկենապէս մեռաւ։ Թաթար Հիւսէյին իր տունը փախաւ, սակայն քիչ ետքը ձերբակալուեցաւ։

ԱՅԱՍ ՓԱՇԱՅԻ կողմը տան մը սպասաւորութիւն ընող Տիմիթրի, երէկ, ռէվոլվէրը մաքրած պահուն կրակ առաւ եւ գնդակը պորտը մտնելով վիրաւորուեցաւ։ Տիմիթրի հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—1903 հոկտ. 25 թուով ծանուցուած ազդը սապէս փոխուած է.— 1903 սեպտ. 1/14ին կայս. կառավարութեան եւ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդին միջեւ գոյացած համաձայնութեամբ, որ վաւերացած է 1321 ճէմազիւլ ախըր 18ի (28 օգոստոս 10 սեպտ. 1903) կայս. Իրատէով, եւ ի գործադրութիւն 1299 մուհարրէմ 28ի (8/20 սեպտ. 1881) յարակից հրամանագրին Ժ. յօդուածի տրամադրութեանց, Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն (օսմ. պարտաթուղթեր) ունեցողները կը հրաւիրուին 12էն մինչեւ 45 թիւ կտրօնները ներկայացնել Հանր. Պարտքի Վարչութեան, որ այդ թուղթերը պիտի պահէ մինչեւ ամբողջական վճարումը բոլոր պարտաթուղթերուն։ Այս վերջիններուն յանձնումը՝ ճշդումի համար եւ կտրօններու թուղթերու անջատումը վեց ամսոյ միջոցին տեղի պիտի ունենայ, յառաջիկայ նոյեմբ. 10էն սկսեալ մինչեւ 1904 մայիս 10, հետեւեալ կիշէներուն մէջ։

Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային։

Ամսթերտամի մէջ՝ Ամսթերտամի պանքային եւ Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Բաին։

Պրիւսէլի մէջ՝ Պրիւսէլի պանքային եւ Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Բաին։

Անվէրսի մէջ՝ Անվէրսի կեդրոնական պանքային։

Պերլինի մէջ՝ Տօյչէ Պանքին եւ Ս. Պլայխրէօտէրի։

Ֆրանքֆորդի մէջ (Մայնի վրայ)՝ Պէթման եղբայրներուն եւ Տօյչէ Պանքին։

Լոնտոնի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային եւ Օտար արժեթղթերու Խորհուրդին (council of foreign bondholders).

Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային, Քօնթուար Նասիոնալ տ՚էսքօնթին, Քրէտի Էնտիւսթրիէլ է Քոմէրսիալին, Առեւտուրի եւ Ճարտարագործութեան բարգաւաճման ընդհանուր ընկերակցութեան (Sociéte générale pour le développement du commerce et de l'industrie), Քրէտի Լիոնէին, Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Բաին, եւ Առեւտուրի եւ Ճարտարագործութեան Ֆրանսական Պանքային։

Հռոմի մէջ՝ Իտալիոյ Պանքային եւ Իտալական Առեւտրական Պանքային։

Վիեննայի մէջ՝ Աւստրիոյ Առեւտուրի եւ Ճարտարագործութեան վարկի կ. Ա. առանձնաշնորհեալ ընկերութեան, Աւստրիոյ կալուածական վարկի կ. Ա. առանձնաշնորհեալ ընդհ. ընկերութեան, եւ Անգլօ-աւստրիական պանքային։

1904 մայիս 10 էն սկսեալ, պարտաթուղթերուն կտրօններուն անջատումը առանց ծախքի չպիտի կատարուի, մինչեւ ցնոր ազդարարութիւն, միայն Կ. Պոլսոյ մէջ։ Պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի անվաճառելի ընկալագիր մը ուր նշանակուած պիտի ըլլայ այն թուականը, ուրկէ յետոյ պարտաթուղթերը պիտի կրնան ետ առնուիլ։ Պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ իրենց թուղթերը ետ առած ատեննին երկու ֆրանքի մասնաւոր հատուցում մը պիտի ստանան։ Նոյնպէս կրնան վերաբերեալ կիշէներէն առնել այդ գործողութեան վերաբերեալ տպագրեալ թուղթերը։

Կ. Պոլիս, 11 նոյմ. 1903

1—15

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղէմէն կը գրեն թէ Օգոստափառ Կայսեր ծննդեան տարեդարձին օրը, Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր եւ Միաբանութեան կողմէ՝ Պատր. Փոխանորդ Տ. Ներսէս եպիսկ., Վանքի աւագ Թարգման Տ. Սարգիս Վրդ. Տեօրէն Ժողովոյ անդամ Տ. Եղիա Վրդ. եւ Տ. Գօրգին Վրդ.՝ կառավարական պաշտօնատունը երթալով, կառավարիչ Բէգզիմ պէյի կողմէ մեծարանօք ընդունուեր եւ շնորհաւորութիւններ ու բարեմաղթութիւններ ըրեր են։ Գիշերը Ս. Յակոբեանց Վանքին դուռը եւ շրջականները լուսազարդուեր են։

—Պէյրութի մէջ ալ, վայելչապէս լուսազարդուեր է մեր Վանքը եւ տեղւոյն հովիւ Տ. Ներսէս Վրդ. Խապայեան՝ միւս հասարակութեանց հոգեւոր պետերուն հետ կուսակալ Խալիլ փաշայի ներկայանալով, Վեհ. Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրեր է։

— Պոյաճըգիւղի եկեղեցւոյն մատակարարութեան հսկելու համար կազմուած առժամեայ Թաղ. Խորհուրդը իր դիւանը կազմեր եւ տեղեկագրեր է Պատրիարքարան։

— Իզմիրի Գաւառ. Վարչութիւնը ստանալով Պատրիարքական պաշտօնագիրը, որ կը ծանուցանէր Խառն Ժողովոյ որոշմամբ Յակոբեան Տ. Դանիէլ Վ.ին Իզմիրի Պատր. Փոխանորդ կարգուիլը, շնորհակալութիւն յայտներ է Պատրիարքարանի այս հոգածութեանը համար, եւ խնդրեր է որ Տ. Դանիէլ Վ. փութով ուղեւորի իր պաշտօնատեղին։

—Մայրաքաղաքս գտնուող Բղեցիները յատուկ խնդրագրով դիմեր են Ս. Պատրիարքին, խնդրելով որ Տ. Կարեկին Վ. Բղիի Առաջն. տեղապահ կարգուի։ Բայց, ինչպէս յայտնի է արդէն, Տ. Կարեկին Վ. Բալուի առաջն. փոխանորդ կարգուած է՝ առաջնորդական վիճակաց կազմակերպութեան վերջին ծրագրին համաձայն։

— Պատրիարքարանի օգնական-քարտուղար անուանուեր է Պ. Գամէր Շիրինեան՝ շրջանաւարտ Պէրպէրեան վարժարանի։

ՎԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանայ մեր թղթակիցը կը հաղորդէ մեզ հետեւեալ լուրերը հոկտ. 14 թուականով.—

«Ժողովուրդին մէջ ընթերցման ճաշակ արթնցնելու եւ լրագրութիւնը տարածելու համար Գրատուն-Ընթերցարան մը անհրաժեշտութիւնը մեր գաւառին մէջ՝ նշմարած էի այս սիւնակներուն մէջ. արդ ուրախ եմ որ նոյն հաստատութեան գոյութիւնը արձանագրելու բաղդը կունենամ։ Ուսուցիչ մըն է գործին գլուխը անցնողը, Պ. Յովհաննէս Բիւզանդեան, որ Այգեստանի Թէփէ Պաշը կարեւոր պողոտային վրայ եղող նորաշէն շէնքին վերի մասը վարձելով եւ կահաւորելով՝ Գրատունը ընթերցարանի վերածեց, ճոխացնելով զայն իր ունեցած գրադարաններով եւ 25է աւելի հայերէն, թուրքերէն եւ ֆրանսերէն լրագիրներով։ Աւասիկ օգտակար ձեռնարկ մը որ ժողովուրդին դիւրամատչելի ըլլալու ամէն առաւելութիւն ունի։ Սակայն սա՛ տխուր մը անտարբերութեամբ, լաւ կը համարի նոյն իսկ կիրակի օրերը ճաշարանի տախտակները ծեծել եւ թուղթի վրայ գլուխ ճաթեցնել, սրճարաններու մէջ օրն ի բուն։ Բայց 20 փարայի փոխարէն կը զլանայ իրեն մտքի վայելք մը կամ սնունդ մը։ Ահա այս վիճակը կը վհատեցնէ այսպիսի օգտակար ձեռնարկ մը, որ ամէն քաջալերութեան վայելելու արժանի է ապաքէն։

⁂ Հինաւուրց ուսուցիչ մը Պ. Մարտիրոս Տ. Մկրտիչեան, այս տարի բացաւ մանկապարտէզ մը եւ նախակրթարան մը երեսեռ եւ ընդամէնը չորս տարւոյ դասընթացքով, Ս. Յակոբ եկեղեցիի հովանաւորութեան տակ։ Հռիփսիմեան վարժարանը, որու պաշտօնէութիւնը կը կազմեն Պ. Մարտիրոս եւ սկսնակ վարժուհի մը, գտնուելով կարեւոր կեդրոնի մը մօտ՝ քիչ ատենէն ունեցաւ 100ի չափ երկսեռ մանուկներ։ Երեւոյթ մը կամ յաջողութիւն մը ազնիւ հիմնադիրին համար որ, գէթ առ այժմ, բաւական յոյս կրնայ ունենալ հաստատութեան շարունակութեանը համար, բայց պայմանաւ որ Ս. Յակոբի թաղականութիւնը մինակ չթողու զինքը։

⁂ Շատախ Վանայ հարաւակողմը կարեւոր գաւառ մըն է, որու կեդրոնատեղին է Թաղ գիւղաքաղաքը։ Շատախցիք ի բնէ յաղթանդամ, կորովի, բարեմիտ եւ կրթութեան ընդունակ ժողովուրդ մըն են։ Այժմ նուրբ մազերէն իրենց գործած աբաները, շալերը ծանօթ են նոյն իսկ Պոլսեցւոց, իրենց նրբութեամբ, տոկունութեամբ եւ գեղեցկութեամբ։ Թէեւ այս կարեւոր գաւառին մէջ դպրոցներ հիմնուած են բայց խանգարած են անոնց յառաջադիմութիւնը։ Այս պարագայէն օգտուելով՝ Վանայ արեւելեան միսիոնարները կը սկսին շրջան քարոզիչներ ճամբել այդ կողմերը, Աղթամարայ աթոռի թեմերուն մէջ։ Սակայն գիւղացիք, չխաբուող եւ գործնական մարդիկ, երես չեն տար այս ինքնակոչ առաքեալներուն։ Աղթամար պէտք կը տեսնէ զանոնք հակակշռել, եւ կը բանայ Շատախի կեդրոնի Թաղին մէջ վարժարան մը եւ անոր ուսուցիչ կը կարգէ Երամեան վարժարանի ընթացաւարտներէն Պ. Դաւիթ Փափազեան, թուրքերէն եւ ֆրանսերէն ու հայերէն լեզուներու մէջ բաւական յաջողակ եւ խղճամիտ երիտասարդը։ Կը յուսանք թէ Պ. Դաւիթ պիտի իրականացնէ Աղթամարցիներուն իրեն վրայ դրած յոյսերը։ Եթէ Աղթամար իր թեմերուն մէջ 2-3է աւելի կանոնաւոր դպրոցներ ունենար, օտար կրօնաւորները պարապ դաշտ չպիտի գտնէին իրենց գործունէութեան։

⁂ Թեմական գործերու վիճակին գալով, հաշուական խնդիրներ, վարժապետական եւ աղայական գժտութիւններ ու հակառակութիւններ, որոնք, երկար ժամանակ կը տիրէին, [illegible] մօտենալովը վերջ գտած ըլլալ կ՚երեւին։ Վաճառական դասակարգը, ամէն բանէ աւելի, այժմ, իր առեւտուրի խուլէն ընկած է եւ «գլուխ քերելու ժամանակ չունի» ինչպէս կ՚ըսեն։ Քանի մը աղաներ ու վարժապետներ ոգի ի բռին կ՚աշխատին կեդրոնականի շէնքը լրացնել, որ թէեւ ծածկուելու մօտ է, սակայն բաւական գումարի մը կը կարօտի կահաւորուելու համար։ Իսկ դպրոցներու տնօրէնները բոլորն ալ, վերա պիւտճէի մը շնորհիւ, դպրոցին փակուելու ապագայ հաւանական հեռանկարին առջեւ մտածկոտ՝ լուրջ գործի ձեռնարկած են եւ ժամանակ չունենին թեմական խնդիրներ յարուցանելու կամ արծարծելու։ Ահա ասոնց պատճառաւ Առաջնորդարանն ալ կրցած չափով կը շարունակէ իր գործունէութիւնը, զերծ ամէն քննադատութիւններէ, խըծբըծանքներէ որոնք, դժբաղդաբար, ասոնց հետեւանքն միայն են։»

ՄԱՍԻՍ Գրական Շաբաթաթերթի վաղուան թիւին բովանդակութիւնն է.—

Լուսնեակ մը առթիւ (Խմբագրութիւնը) ՏԻԳՐԱՆ ԵԼՔԵՆՃԵԱՆ.—Վոսփորեան Նամականի. ՄԵՆԱՍԵՐ.— Մորիս Ռօլինա (Իր մահուան առթիւ) ԵԴՈՒԱՐԴ ԳՈՒԼԱՆՃԵԱՆ.— Բանաստեղծութիւններ. Անոր ժպիտը. ՏԻՐԱՅՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏ.— Տխուր համերգութիւն. ՄԱՐԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ.—Գաւառային գրականութիւն. Նշանուած ամոլը. ՇԱՀԱՐԻԿ.— Լիլիեն Մորիս (Վէպ) ՀԵՆՐԻԿ ՍԵՆՔԻՎԻԶ. Թարգմ. ԶԻԹԻԼ-ՍԱՐԱՅ.—Խմբագրական Նոթեր։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼ)

ԲՈՏՍԱՄ, 12 նոյեմ.—Վիլհէլմ կայսրը, երէկ, պտոյտ չկատարեց, վասն զի սաստիկ հով մը կը փչէր։ Վիճակը միշտ գոհացուցիչ է։

—Այսօր լսեց պատերազմական նախարարին, ընդհանուր սպայակոյտի պետին եւ զինուորական դիւանին պետին տեղեկագիրները։

ՉԷՄՈՒԼՓՕ.—Ռուսական Պօպր թնդանօթանաւին նաւաստիներէն քանի մը հոգի յարձակում կրեցին Ճաբոններու կողմէ, որուն հետեւանքը եղաւ արիւնալի կռիւ մը։ Բազմաթիւ նաւաստիներ վիրաւորուեցան եւ երկու Ճաբոններ սպաննուեցան։ Ճաբոնները կատղելով խուժեցին եւրոպական թաղը՝ մահուան սպառնալիք ընելով բոլոր Ռուսներուն։ Ռուսական մարտանաւեր Չէմուլփօ ղրկուեցան։

ԲԷՇԹԱ.—Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովը, այսօր, շարունակեց նախարարութեան ծրագրին վիճաբանութիւնը։ Երեսփոխան Քաաս ճառ մը արտասանեց որ երկու ժամ տեւեց։ Յետոյ նախարարապետ Թիզա կոմսը առաջարկելով որ զինուորագրութեան օրէնքը օրակարգի անցնի, ընդդիմադիրները մեծաձայն բողոքեցին։ Աղմուկը երկարեցաւ։ Վերջապէս, ընդդիմադիրներուն պահանջումով, դռնփակ նիստ որոշուեցաւ։ Այդ նիստին ատեն ընդդիմադիրներէն չորս երեսփոխաններ ճառեր արտասանեցին՝ վիճաբանութիւնները խափանելով։ Կէս գիշերին դռնբաց նիստը սկսաւ. նորէն երեք ընդդիմադիրներ խօսեցան։ Յետոյ Թիզա կոմսը յայտարարեց թէ ընդդիմադիրներուն ընթացքը որով դռնփակ նիստ կ՚ուզեն կարեւոր օրինագիծի մը քուէարկութիւնը արգիլելու նպատակով, մանկական հարուած է։ Ընդդիմադիրները մեծ աղմուկ յարուցին։ Մեծամասնութիւնը բուռն կերպով կը ծափահարէր։ Յետոյ ընդունուեցաւ առաջարկութիւն մը՝ ուրբաթ առտու նիստ մը գումարելու՝ զինուորագրութեան օրինագիծին վրայ վիճաբանելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Ծերակոյտը վիճաբանեց Ֆալլուի օրէնքին ջնջման եւ երկրորդական ուսուցման վերակազմութեան ծրագիրներուն վրայ։ Նախարարապետ Պ. Քոմպ յայտարարեց թէ կառավարութիւնը սկզբունքով կ՚ընդունի այն առաջարկութիւնը թէ ուսուցչութիւնը արգիլուի այն անձերուն որոնք ամուրիութեան եւ կամ միաբանութեանց հնազանդութեան ուխտ ըրած են, բայց թէ, այս նստաշրջանին մէջ, անոր տեղ պիտի ներկայացնէ՝ օրինագիծ մը՝ ուսուցչութիւնը բոլորովին արգիլելու կրօնական միաբանութեանց։ Պ. Քոմպ յարեց կղերականներու մասին թէ ատոնց նկատմամբ որոշում մը պիտի յետաձգուի, մինչեւ որ կառավարութիւնը որոշում մը տայ Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանման խնդրոյն համար (Ցուզմաճ Ecաճճer)։ Այդ խնդիրը հաւանօրէն Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի 1904ի նստաշրջանին մէջ։ Գալով ուսուցման այն ծրագրին որ վիճաբանութեան ենթարկուած է, նախարարութիւնը իրաւասութիւն պիտի ուզէ՝ փակելու այն հաստատութիւնները որոնք բարոյական օրէնքներու հակառակ ուսուցում մը կ՚աւանդեն։ Յետոյ Ծերակոյտը, 31ի դէմ 225 ձայնով, ընդունեց առաջին յօդուածը Շոմիէի ծրագրին որ կ՚առաջարկէ ջնջել Ֆալլուի օրէնքը։

—Յունաստանի Թագաւորը Վիէննա պիտի ուղեւորի։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 12 նոյեմ. — Այսօր Ծերակոյտը շարունակեց Ֆալլուի օրէնքին եւ Շոմիէի ծրագրին վիճաբանութիւնները։ Կրթական նախարար Պ. Շոմիէ ալ խօսելէ ետքը Ծերակոյտը քուէարկեց Ֆալլուի օրէնքին ջնջման սկզբունքը։

ՀՌՈՄ. — Նախարարապետ Պ. Ճիոլիթթի երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ թագաւորին հետ այն կացութեան վրայ որ առաջ եկած է դատական նախարար Պ. Ռոզանոյի անձնասպանութեամբը եւ դաշինքին մէկ քանի անդամներուն դէմ մղուած յարձակումներով։ Պ. Ճիոլիթթի յետոյ Հռոմ դարձաւ։ Հիմա այնպէս կը նկատուի թէ նախարարական տագնապ պիտի չծագի, ուրիշ բան է եթէ Երեսփ. Ժողովին նստաշրջանը վերաբացուելուն նոր դաշինքին համար աննպաստ քուէ մը տրուի, ինչ որ հաւանական չերեւար։

ԲԷՇԹԱ. — Նախարարապետ Թիզա կոմսը առայժմ ի դերեւ հանեց ընդդիմադիրներու մեքենայութիւնները՝ վիճաբանութիւնները խափանելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսեր խուլափողին վերջին ապաքինումը լաւ վիճակի մէջ առաջ կ՚երթայ, բայց կայսրը դեռ ութ օր խօսելէ պիտի զգուշանայ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Ցորենի գինները թեթեւապէս իջնալու հակամէտ են։ Վերջին գինն է 85.75։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մանչի անգլիական նաւատորմիղը կիրակի օր Շէպուռ պիտի հասնի, եւ պիտի սպասէ ու հետեւի Իտալիոյ թագաւորին ու թագուհիին, անոնց Անգլիա այցելութեան առթն։

ՎԻԷՆՆԱ.— Վիէննայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը հերքուի այն զըրոյցը թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆ կոմսը պիտի հրաժարի։

ՀՌՈՄ.— Մարկարիթա մայր-թագուհին հիւանդ է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Ղալաթիոյ սակարանը ասկէ վերջը ժամ 5ին բացուելով ժամ 11.45ին պիտի փակուի։

ՓԱԿՈՒՄ 30 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Ճեռի Գ.	Օ. Ո.	85	15
Ամէնէն բարձր գին	»	85	15 1/2
Ամէնէն վար գին	»	85	14 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	136	25
Ամէնէն բարձր գին	»	136	37
Ամէնէն վար գին	»	136	12

ԲԱՑՈՒՄ 31 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Ճեռի Գ.	Փ. Գ.	85	14 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	136	25
Շիրքէթի Հայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Րէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		436	—
Տէրքօզ		254	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	50
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		1	50
» պարտաթուղթ		492	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		497	—
Թրանուէյ		98	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		265	25
ավրիժ		72	—
Անատոլու երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	82
« պարտաթուղթ «		511	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	—
Բարիզ » »	Ֆր.	22	10
» » » չէք	»	—	—
Պերլին անտոկոս չէք	Մար.	18	78
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	99

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	04
Անգլիական ոսկի	»	109	30
Նօլ Էմբէրիալ	»	82	30
Քըլիճ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	39
Մէթալիք	»	—	—
Ռուսի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	66

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Նոյեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	87	69
Օսմանեան Թանզ. սէրի Բ.	60	50
» » » Գ. բաց.	32	37
» » » Դ. գոց.	32	37
Օսմանեան Պանքա	12	37
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	42	50
» Մոնոփոլ	44	50
Պուլկարական 1888	93	25
Եժիպսիէն Ունիֆիէ	104	25
Օսմէնսիա	105	12
Թրանսվալ	3	81
Այտընի երկաթուղի	14	25
Փոխանակագիր	25	400

ԲԱՐԻԶ, 12 Նոյեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	30
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	87	90
գոց.	»	87	83
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	589	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	140	—
Օսմ. մաքսատուն	»	461	—
Օսմ. Րէժի	»	237	—
Փրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1128	—
Իտալական Ռանթ	»	102	70
Սպանիական արտաքին	»	90	27
Թրանսվալ	»	97	25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Դրամագլուխ	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 12 Նոյեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	70
Ռումէլի երկաթուղի	»	147	50
Օսմ. Րէժի	»	353	—

ՊՐԻՒՍԷԼ, 12 Նոյեմբեր

Միացեալ պարտք	87	06
Ռումէլի երկաթուղի	136	25

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԱ 396
ԾԱՆԻ ԳԱՐԵՃԵԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐՇԸ
([illegible])

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելու զօրութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ՚ընդունին։

ՑՈՂԵՃԱՐԺ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1820ԻՆ
ՊԵՐՆԱՐ ԼԸՍՊՕՖԻԷ ՈՐԴԻՔ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԵՒ ԹՈՐԻՋ ԿՐԱՍԻ ՄԻՋ (ՖՐԱՆՍԱ)

Ստորագրեալս, յիշեալ գործարանին Թուրքիոյ ներկայացուցիչ, կը ծանուցանէ դեղավաճառներուն, դեղագործներուն, աճառավաճառներուն, սափրիչներուն, ոգելից ըմպելիք ծախողներուն, եւն. թէ կըրնայ հայթայթել առաջնակարգ էսանսներ, նախնական նիւթեր, անմրցելի գիններով։ Պէրնար Լըսպօֆիէ տան տիեզերական համբաւը կրնայ վստահութիւն ներշնչել յաճախորդներուն։ ԱՇԻԼ ՔԱԶԷ

Թուրքիոյ ներկայացուցիչ, Նըլըղ խան, թիւ 4, Ղալաթիա։

Կը ծախուի Սուէգրոս եւ Ընկ. դեղավաճառ Թէքէպաշի, Թոմասեան՝ Պահչէ Գաբու, եւ բոլոր դեղագործներուն քով։

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ

Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ միւպաեաա օլունաճագ փրէնք կէօմլէյինին պէհէր ատէտի մէճիտի եիրմի ղրուշ հիսապիյլէ օն տօգուզ վէ պէյազ Թիրէլի էլտիվէնին պէհէր չէքքնը իքի ղրուշտան տօգսան պիր պաւչուք սանթիմ վէ պօյուն պաղըրն պէհէր ատէտի իքի ղրուշտան եէթմիշ պէշ սանթիմ ֆիյաթլարըլա թալիպի ճօհտէսինտէ օլուպ մահը հալը րուճիմենին եիրմի տօգուզունճը չարշէնպէ կիւնինէ գատար եւզատէ իւշ թենզիլէ պիլմէզայէտէ իհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթաէ թալիպ օլանլարըն թէքմինաթը աքչէսինի վէ եա մութէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթաահպէն եէվմ մեզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւնիլէյհաէ կէլմէլէրի 3—3

Ֆի 25 Թըշրինի էվվէլ սէնէ 1319

⁂

Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ միւպաեաա օլունաճագ օն պին գըյէ Իզմիր սօղանըյլա օն պին իքի եիւզ չուվալ եէրլի աագիգըն Թըշրինի սանինին պիրինճի ճումաա էրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթաէ թալիպ օլանլարըն թէքմինաթը աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթաահպէն եէվմը մեզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւնիլէյհաէ կէլմէլէրի 2—3

Ֆի 29 Թըշրինի էվվէլ 1319

Առաջակարգ Ընկերութիւն **Հոնիկրուշազ** Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՓԱՐԻԶ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ չահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի տոկերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանկոց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՋԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ԹՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱՏԵԱՆ
Պոլիս Պառնաքան Խան

HUILE de HOGG

ՄՕՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Ցուցուած է թէ մօրու ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձըմեռը որքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (երեկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ եւ կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու սաորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, եւ որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Պ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մօրու ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անատղիտ անարանութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն եւ Բարիզի Ինիոնի տէ Ֆապրիքան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն եւ նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մօրու ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու եւ դեղավաճառներու քով։

EMULSION HOGG

Իբռծուսմաք տը ըօ եւ սուտ կը պարունակէ

Միակ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Թիւ, Քասթիլիօն Բարիզ։ Մեծաքանակ կը ծախուի Եասւար Մաննիի քով, Եուսուֆեան խան, Պոլիս։ 16—30

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Կեդրոնատեղի՝ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ
Դրամագլուխ եւ պահեստ
ՖՐ. 7,500,000

Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով եւ սակերով հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, մթերանոցներ, գործարաններ, եւն. ինչպէս նաեւ անոնց պարունակութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Ընդհանուր գործակալ
ՖՈՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա Գարա Մուսթաֆա փողոց, թիւ 4
3—104

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ԷԹՈՒԷՆ Ժ. ԹԻՒՄԱՃԵԱՆԻ
Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 2

Սոյն դրամատունը սեղանաւորական ամէն կարգի գործեր կը կատարէ, չեքեր կը հանէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն եւ արտասահմանի վրայ կտրօններ կը գանձէ, փոխանակագիրներ կը վճարէ, սակարանի գործողութիւններ կը կատարէր ամէն տեսակ արժէթուղթերու գնում եւ վաճառում կ'ընէ, վիճակահանութեան, պարգեւներու ստուգութիւնը ձրի կը կատարէ, եւ այլն։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատեով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
թուականը
(20 Սեֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի. արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Թօփանէ Գալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մօտերինը Եէնի ճամի Հ. վաջը փողոց. Օսմ. Նախակրթական դէմը։

Դեպ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Ջաւօխ
Մաքրուհիէլլէր Զարշըը խան, թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՐՍ. ՊԱՏԱՍԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատւոյ վկայական եւ չքնաղ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թինէլի առեւ.
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար Զարշը պօյը, թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատունն կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզօղլուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթ	3607	Գոնկօ	2906	Կրօտօ	1695	Մարէնկօ	2273	Ռոաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորաօ	895	Հիրօ	775	Մարքէլօ	3709	Ռերօ	1735
Աքիոսօ	2271	Ցիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Ցամինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սթէնօ	1200
Գորատինօ	1264	Ցուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնթէվիտէօ	1735	Թասօ	1328
Կրավօ	1076	Ցրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Կրինօ	841	Ցինտօ	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Կոֆֆալօ	4431	Էլպօ	2464	Իտաքօ	5540	Օթօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէլրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժէնօ	1080	Օնթարիօ	4035	Թոբրիտօ	487
Գալիբսօ	1837	Էրագօ	1841	Ֆլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Ֆօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1537	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտիա	1828	Ֆոմբօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1239
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1058	Բիզաթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչեսքօ	4552	Լէքսինթօն	2272	Բինալտօ	1663	Ուէտօ	1850
Գլիօ	2697	Ֆոլքլէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Ռոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոլոսաօ	4235	Ֆրէտօ	1243	Լորէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են։
Moreno չոգենաւը, նաւապետ Պերսոֆ։
Alfeo չոգենաւը, նաւապետ Հիլ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի։
Քլիօ չոգենաւը, նաւապետ Եընկ. Նոյեմբեր 13ին։
Դիմել առ. գործակալս Ժ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՉՕՆ
Թիւ 22—24, Միւմհանէ Միլէթ Խան Ղալաթիա 377

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ
1881 Դեկտեմբեր 8/20ի Կայս. Հրատէով Թողեալ Հասոյթք
ԻԲ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ-ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1903

ՁՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐ
Պատառայիճ վարչութեան ծախերը զեղչելէ ետք

ՏՈՒՐՔԵՐ	1903 Սեպտեմբերի հասոյթներ			1902 Սեպտեմբերի հասոյթներ		Գումար 1903 Սեպտ. 30է			Գումար 1902 Սեպտ. 30է	
	Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի	
Վեց անուղղակի Տուրք: Ծխախոտ (յետամնացներ)										
Աղ										
Դրոշմաթուղթ	118,175	32		119,368	18	118,175	32		119,3?8	18
Ոգելից ըմպելիք										
Ձկնարան										
Մետաքս										
Ծխախոտ: Հասոյթ Ռէժիէն	187,500	—	—	187,500	—	187,500	—	—	187,500	—
Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն	18,866	03	—	17,391	30	18,866	03	—	17,391	30
Ծխախոտ (մնացորդ) Ռէժիի շահուց մասնակցութ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Զանազան հասոյթներ: Յաւելուած Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	—	—		51,298	—	—	—		51,298	—
Արեւ. Ռումէլիի տրկն. հարկէն	—	—	—	—	—	—	—		—	—
Թէսալէքիի տուրք. Մաքսատունէն փնկգր. վճրլք.	—	—	—	25,000	—	—	—		25,000	—
Սերպիոյ, Պարատաղի, Պուլկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին ինկած պարտք										
Համագումար	324,541	35		400,557	48	324,541	3		400,557	48
ԳՈՒՄԱՐ ԼԻ										
Նախորդ ամսուան վերջը										
Նախորդ տարեշրջանի վերջը										
Ընդհ. համագումար										

	Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի	
1890 ապրիլ 18/30ի պայմանագրով նախատեսուած 4 % պարտ. Թուղթերու առ հաշիւ վճարուած գումարներ։	—	—	—	—	—
Քոնսոլիտէ պարտքին եւ Արեւելեան երկաթուղիներու պարտամուղթերուն տոկսին. հմր. Եւր. եւ Կ.Պոլիս վճարուած գումարն։	—	—	—	—	—
	—			53,837	17
Կեդր. Վարչո թեան ծախք։	21,475	98	—	22,206	98
Օսմ. Կայս. Պանքան եւ Հանրային Պարտքի կեդր. սնտուկը պահուած գումարներ։	203,065	37	—	324,513	33
	324,541	35	—	400,557	18

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին

Նախագահ
ԼԵՕՆ ՊԵՌԺԷ
Կ. Պոլիս, 25/7 Նոյեմբեր 1903

Խորհրդական-Պատուիրակ
Շ. ԹԷՍԹԱ

COMP. RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Ծուլիս
Դշ. 28/10 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առաւօտ. Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Քիոս, Քարապուռուն-Շամ, Պէրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 30/12 Օտեսա ժամը 10ին առաւօտ
Ուր. 1/14 Մէթէլին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առաւօտ։ Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ԵՒ ՀԱՑՐԷՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Ցամաք առաջին Բուրսի ... 24ն ... Ֆ. ...
75 ... 518 Ֆ. ՌԸՅՅՈՆ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վերգորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնիան	10500	Էմիրքիըն	3500
Պէտրիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Սրմէրիան	3500
Ֆլլատէլֆիա	9000	Արմալիան	3500
Դոլոմայիան	8000	Աթէնիան	3500
Հորնիան	8000	Անատոլիքիան	3500
Պարդոնիան	8000	Ֆլլոռէնս	3500
Ֆլրմինիան	8000	Լէօպոլտ	3000
Ֆլորէնթիան	3700	Մէնտէ	900
Վալօնիան	3700	Օփորտօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիմպոլ	800
Եագլիան	3500		

Ապրանքի ... կը ընդունուի ... Լիվրբուլ ... 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԻՆ
Ղալաթիա, ...
800 ...

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի Պօրտոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Բամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէպայըը	3000	Օսայրիս	2250
Քեմնեռուս	3000	Իէրա	2250
Ծարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կարրնի	1800
Մէրքօմիս	2500	Կեսլիս	1800

Ցարոս չոգենաւը, նաւապետ Նի հիլէն, ամսոյս դէպի 25ին Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ Ե ԸՆԿ.
Ուիթալ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ե ԸՆԿ.
194 21, Ջէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻ.
Ամէն ամիս երկու անգամ կը բանին
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Փանոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Կէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Փորթիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիպըրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէփփօ	2181
Օւրանիա	7269	Տէմըրարա	16 1

Դիմել առ ԺՕԼԻ Ե ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէճիլի խան, թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 215

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի 190)

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԶԿՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Է

Կը մնար այդ վերջին պատրանքն ալ խլել անկէ, ու Տիկին Նալթա միայն կըրնար այդ բանին մէջ յաջողիլ։

Մաքսիմ անոր վրայ յոյս դրած էր, յաջողապէս ի գլուխ հանելու համար այդ փափուկ ու ցաւագին գործողութիւնը։ Կ'ուզէր ժամ առաջ տեսնել զայն, իմացընելու համար Պ. տը Բարնէվիլի նկատմամբ երեւան հանածները։ Կոմսուհիին տունը պիտի վազէր, եթէ երբեք անիկա դուրս ելած չըլլար։

Բայց Տօքթ. Վիլլակոս քիչ մը առաջ իրեն ըսած էր թէ կոմսուհին բացական պիտի ըլլար քսանըչորս ժամ, ուստի պիտի ստիպուէր վաղուան յետաձգել այդ այցելութիւնը։

Մաքսիմ քիչ մը կը մխիթարուէր այդ ցաւալի ձախողութեան հանդէպ, խորհելով թէ այդ իրիկունն իսկ ձեռք պիտի ձգէր հանելուկին լուծումը, քանի որ Պ. Վիլլակոս զինքը դէմ առ դէմ պիտի բերէր Ռապէրի ու իր մեղսակիցին հետ. այս վճռական տեսակցութենէն յետոյ պիտի կրնար խօսիլ բացարձակ վստահութեամբ։

Սակայն անհանգիստ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր Մաքսիմ, սովորական հետեւանք ձախորդութեան մը։ Չէր կըրցած ընել այն զոր պարտէր կատարել, ու ինքզինքէն եւ ուրիշներէն դժգոհ՝ դուրս կ'ելլէր տունէն։

Ո՛ւր կ'երթար։ Ինք ալ չէր գիտեր. մեքենաբար՝ քայլերը կ'ուղղէր դէպի Շաթօտէօն փողոցը. Սիւրէնի փողոցէն Մալէրպի պուլվարը մտած ատեն՝ մտադրեց երթալ տեղեկութիւն առնել Ժօրժէի վրայ։

Մաքսիմ տեսած չէր փոքրիկը, այն համբաւաւոր տեսակցութենէն ի վեր որ անակնկալ դիւտով մը վերջացած էր. ատեն չէր ունեցած խօսելու Ժօրժէի պատկառելի մեծ մօրը հետ։

Մնաց որ Բասրինէ փողոցը հեռու չէր Ժուֆրուա փողոցէն, ու Մաքսիմ փափաք կը զգար հաճեյակատար Պիտարի հարցնել թէ նոր բան մը պատահա՞ծ էր լքուած բնակարանին մէջ։

Ուստի սկսաւ հետիոտն յառաջանալ Պուլվարէն։ Յամրաբար կը քալէր, որովհետեւ կ'ուզէր ժամանակը սպաննել. անօթութիւն չէր զգար բնաւ, թէեւ ճաշելու իր սովորական ատենը անցած էր։

Մտազբաղումները կը սպաննեն ախորժակը։

Մօնսոյի դարպասը հասած ատեն՝ փորձուեցաւ անգամ մըն ալ անցնիլ Պորիսոֆ գնդապետին դրան առջեւէն, ու չկրցաւ դիմադրել այդ փորձութեան, թէեւ որոշ նպատակով մը եղած չըլլար ատիկա։

Մաքսիմ չզղջաց այդ ձեռնարկը կատարած ըլլալուն համար, որովհետեւ աչքով տեսաւ որ գնդապետը չէր ստած։ Իր մարդիկը բակին մէջ զբաղած էին գոյքերը ֆուրկոնի մը վրայ դնելու։ Ակներեւ էր թէ տանուտէրը մեկնելու պատրաստութիւն կը տեսնէր։

—Բարի՛ ճամբորդութիւն, մրմնջեց Մաքսիմ. երանի՜ թէ չի դառնար ալ եւս։ Ինչ անշահ մարդ էր... Եթէ երբեք յաջողիմ բուժել քուզէնիս անիմաստ սէրը, գնդապետը նպաստած պիտի ըլլայ այդ բուժման, որովհետեւ յիսուն հազար ֆրանքի պանքատմսերը ու անոնց ընկերակցող նամակը զորս երեւան հանեց անիկա, ամէն բանէ աւելի պիտի ապացուցանեն Պ. տը Բարնէվիլի տգեղ ընթացքը։ Մօրեղբայրս իր աղջկան ցոյց տալու էր զանոնք։ Անտարակոյս պիտի ընէր այդ բանը, եթէ երբեք ընդհուպ արտասուալից յուսահատութեան չփոխուէր տեսարանը։ Բայց չեմ ցաւիր բան մը չըսած ըլլալուն համար։ Երբ մարդ կ'ուզէ համոզել, պէտք է խնայէ իր գործելիք ազդեցութիւնը։ Ալիս աւելի լաւ պիտի գնահատէ այդ համոզիչ տուրքերուն կարեւորութիւնը, կոմսուհիին հետ տեսակցելէ յետոյ՝ ատիկա վերջին հարուածը պիտի ըլլայ։

Մաքսիմ բնաւ կանգ առած չէր Պ. Պորիսոֆի բնակարանին առջեւ։ Մինչեւ Վիներ փողոցին ծայրը հասած էր, եւ իր խորհրդածութեանց մէջ թաղուած կը յառաջանար Բուրսէլ պողոտայէն, երբ ճիչ մը հասաւ ականջին եւ երազանքէն սթափեցուց զինքը։

Գլուխը վեր առնելով մեծ ձի մը տեսաւ, որուն կուրծքը իրեն կը դպչէր գրեթէ, վայելուչ վիքթորիայի մը լծուած, զոր կը վարէր կին մը։ Այս վերջինը գերագոյն ճիգերով յաջողած էր զսպել ազնուացեղ ձին, որ արշաւասայր կ'ընթանար։

Մաքսիմ մէկ կողմ նետուեցաւ իսկոյն, եւ բացատրութիւն պիտի խնդրէր անճարակութեան մը համար՝ որ շատ սուղի պիտի նստէր իրեն, երբ ճանչցաւ Նալթա կոմսուհին, որ կառքին մէջ ընկըրկած ձիուն սանձերը կը քաշէր։

Քիչ մնացած էր որ ջախջախէր այն մարդը՝ որ յօժարակամ պիտի մեռնէր իրեն համար, բայց այլապէս։

—Դո՞ւք էք, գոչեց կոմսուհին արժգունելով, Մաքսիմի անցուցած վտանգը մտաբերելով։

—Դո՞ւք էք, գոչեց Մաքսիմ, այդ յեղակարծ հանդիպումին վրայ ապշած։

Երկու միավանկերը իրար խաչաձեւեցին։

Կոմսուհին տատուան արդուզարդով էր։

—Կառքս կ'առնեմ ձեզ, ըսաւ կոմսուհին յուզուած ձայնով։ Շուտ նստեցէք։ Նէճի անհամբերութենէն կ'եռայ։

Մաքսիմ կրկնել չտուաւ այդ հրաւէրը։ Տիկին Նալթայի քով նստաւ, որ Նէճիի սանձերը շարժեց։ Այնուհետ կենդանին սկսաւ սուրալ ռումբի պէս։

—Շատ վախցայ, մրմնջեց կոմսուհին։ Քայլ մըն ալ եթէ առնէիք, ձիերուս ոտքերուն տակ պիտի թաւալէիք։

—Ձեզի կը պարտիմ կեանքս, պատասխանեց Մաքսիմ. ձեզ տեսնելու ուրախութիւնս պիտի մխիթարէր զիս, եթէ վիրաւորուած ըլլայի։ Քիչ մը ցաւով համակերպեցայ վաղուան յետաձգել իմ այցելութիւնս, եւ ահա վերադարձած կը տեսնեմ ձեզ։

—Վերադարձա՞ծ մի։ Ինչ ըսել կ'ուզէք։ Ժամէ մը ի վեր միայն դուրս ելած եմ, եւ ձեզի սպասելու համար միայն տուն կը դառնայի։

—Ի՞նչ, այս առտու չմեկնեցաք, իբր թէ քսանըչորս ժամ անցընելու համար Բարիզէն քանի մը մղոն հեռու գտնուող դղեակի մը մէջ։

—Բայց ո՛չ։

—Ինչպէս կ'ըլլայ որ Տօքթ. Վիլլակոս այնպէս կը հաւատացնէ ինծի։

—Տեսա՞ք զայն։

—Այո՛, այս առտու ինծի եկաւ... առաջին անգամ ըլլալով իմ տունս կուգար։

—Ի՞նչ ունէր ըսելիք։ Բայց խօսեցէք։

—Չեմ գիտեր ո՛ւրկէ սկսիմ. մրմնջեց Մաքսիմ, զարմացած կոմսուհիին ցոյց տուած անհամբերութեան վրայ։ Այնքան բաներ ըսաւ որ։

—Իմ վրաս։

—Անգամ մըն ալ կրկնեց թէ ձեր առողջական վիճակը շատ հոգածութեան կը կարօտէր, ու իր սովորութեան համաձայն, ինծի յանձնարարեց օգուտ չքաղել ձեր առաջարկած տեսակցութիւններէն եւ խուսափիլ կարգ մը նիւթերէ...

—Ձեզմէ խնդրե՞ց Պ. տը Բարնէվիլի վրայ չխօսելու ինծի հետ։

(Շարունակելի)